

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅPEN | FRIMODIG | TROVERDIG

ÅRSMELDING 2018

BKF – speiler Guds himmel i jordnært liv

Forsidebilde: _____ (Fotograf: _____)

INNHOOLD

<u>FORORD</u>	4	<u>STYRENDE ORGANER</u>	28
<u>AVSLUTTET VIRKSOMHETS- GJENNOMGANG</u>	5	<u>FELLESRÅDETS ØKONOMI 2018</u>	30
<u>MENIGHET</u>	6	Investeringsregnskap	30
Tall fra årsstatistikkene	6	Driftsregnskap	32
Sosiale og kulturelle nærmiljøsentre	7	<u>ÅRSREGNSKAP 2018</u>	33
Menighetsarbeidet	8	Investeringsregnskap	33
Kulturarrangement i Bergens kirker i 2018	10	Driftsregnskap	34
Diakoni – kirkens omsorgstjeneste	11	Balanse	35
		Noter	36
<u>KIRKEBYGGENE I BERGEN</u>	12	Revisjonsberetning	41
Middelalderkirkene	13	<u>ARTIKLER</u>	
Nye kirkeprosjekt	16	Andrea opplevde å bli sett – derfor er hun nå en av dem som ser	7
Rehabiliteringsprosjekter på eksisterende kirkebygg	17	Stor stemning på sommerfest!	9
<u>GRAVPLASSFORVALTNINGEN</u>	22		
Gravplassmyndigheten	23		
<u>KIRKEVERGENS ADMINISTRASJON</u>	25		
Kommunikasjon	25		
Helse miljø og sikkerhet – HMS	25		
Økonomiavdelingen	26		
Kirketorget og arkiv	27		
IKT	27		
Kirkepartner AS	27		

Forord

Kirken i Bergen – omsorg, fellesskap og inkludering

Kirken har alltid hatt fokus på å bygge gode fellesskap og gi omsorg for enkeltmennesker. Dette er i diakonien og kirkens kjernevirksomhet. I dagens Bergen er dette fortsatt en av kirkens aller viktigste bidrag til samfunnet og enkeltmenneske. Å bidra til trygge lokalsamfunn, der enkeltmennesker kan være del av et eller flere fellesskap gjennom kirkens mange tilbud. Å bli sett, lyttet til, tatt på alvor og regnet med som enkeltmenneske, har avgjørende verdi. I en tid der fellesskapsverdier og fellesskapsstrukturer er under press, er kirken troverdig tilstede, åpen og inkluderende, i dialog og i utvikling. Sammen skaper vi verdifulle fellesskap som gjør oss sterkere som samfunn.

Gjennom kirkens arbeid tilbyr vi rom for integrering og inkludering. I en by med mange kulturer og nasjonaliteter er kirkens arbeid med på å legge til rette for at folk møtes, blir kjent og blir mindre usikre og redde for hverandre. Arenaer som f.eks. åpen barnehage, barne- og ungdomsarbeid, formiddagskafé, korarbeid, superonsdag, temakvelder, kirkekaffe og konserter, det bringer folk sammen. Dette er viktig arbeid også for å motvirke radikaliserings. Som majoritetskirke påhviler det oss et særlig ansvar for å bidra til religiøs forståelse og toleranse. Gjennom kirkelig dialogsenter gjøres et systematisk arbeid i fredstid. Senteret har blant annet som mål å etablere konstruktive møteplasser for tros- og livssynsdialog, å være et ressurs- og kompetansesenter innen tros- og livssynsfeltet i Bergen, og å bidra til økt kunnskap om, og respekt for, hverandres tro og livssyn. Dette er viktig arbeid.

Bergen kirkelige fellestråd er gravplassmyndighet i Bergen og har med det ansvaret for 100 % av befolkningen, ikke bare kirkens medlemmer. Også her gjøres det viktig inkluderingsarbeid. Det er etablert årlige møter med alle tros- og livssynssamfunn som er virksomme i Bergen kommune. Hvert år sendes det ut rundt ca. 160 invitasjoner til dette møtet, i tillegg til øvrig annonsering. Annethvert år avholdes møtet i samarbeid med omkringliggende gravplassforvaltningene, første gang i 2018. I tillegg har Gravplassmyndigheten siden starten i 2012 hatt individuelle møter med Åsatrufellesskapet Bifrost, Waqeffanna Oromo Religion, Human-Etisk Forbund, Kristi Åpenbaringsmenighet – den russisk-ortodokse kirke i Norge, Romanian Orthodox Church, Bahá'í-samfunnet samt flere møter med muslimske samfunn, bl.a. Bergen Moské og Det Islamske Fellesskap Bosnia-Hercegovina. Bergen har lang tradisjon for å tilrettelegge for at alle kan gravlegges i overenstemmelse med eget livssyn. Vi er opptatt av samme verdighet for alle døde, uavhengig av tro og livssyn, og har lagt et godt grunnlag for videre samarbeid og dialog. Å snakke sammen i fredstid skaper forståelse, toleranse og fellesskap.

I Bergen er det 25 menigheter som lever tett med folk i alle bydelene. Lokalt tar vi ansvar for fellesskap og omsorg. Takk til alle som er engasjert i og for kirken i Bergen. Jeg oppfordrer alle til å ha fokus på fellesskap, omsorg og inkludering. Sammen gjør vi Bergen til en litt bedre by å leve i.

Folkevalgt leder,
Lars Kristian Stendahl Gjervik

Avsluttet virksomhetsgjennomgang

2018 er året da vi landet *Virksomhetsgjennomgangen av BKF og alle menighetene i Bergen*.

I april 2015 oppnevnte fellesrådet en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skulle gjennomgå og vurdere ressursutnyttelsen i organisasjonen. Målet med virksomhetsgjennomgangen var å sikre og styrke kirkens nærvær i Bergen ved å se på positive muligheter for en eventuell bedre organisering og utnyttelse av ressursene. Etter mange og grundige arbeidsprosesser ble fellesrådet september 2017 presentert for arbeidsgruppens rapport. Fellesrådet besluttet å sende rapporten ut til bred høring. I juni 2018 konkluderte fellesrådet med seks tiltak:

Bilde fra informasjonsmøte om soknesammenslåing og samarbeid i Eidsvåg kirke.

I de to første tiltakene ble menighetsrådene oppfordret til å vurdere soknesammenslåing og drøfte muligheter for samarbeid om stillinger og tiltak på tvers av soknegrensene. Det tredje tiltaket hand-

let om styrking av lokal inntjening i menighetene. Derneft ble kirkevergen bedt om å utvikle og implementere felles systemer og rutiner for menighetene innen økonomi og administrasjon. Fellesrådet ba også kirkevergen arbeide med intern effektivisering i egen stab. I det sjette tiltaket ba fellesrådet om avklaring av ansvarsforhold og innhold i lokal ledelse i menighetene.

Alle tiltakene har vært utredet og på nytt behandlet i fellesrådet. Virksomhetsgjennomgangen er avsluttet, og de ulike tiltakene er i ferd med å realiseres. Dette fremgår også av organisasjonens verdi- og måldokument.

Hva er verdien av den omfattende virksomhetsgjennomgangen?

Det er for tidlig å trekke alle konklusjoner siden vi er ved starten av iverksetting av tiltakene. Likevel vil jeg hevde at virksomhetsgjennomgangen har

skjerpet BKF og menighetene i Bergen. Vi er utfordret på bruken av ressursene våre. Vi har fått en ny bevissthet på muligheter og endringer som kan styrke kirkens nærvær for byens befolkning. Vi har fått fornyet tro på styrket samarbeid, styrket lokal inntjening og ledelsesavklaringer. Alt dette er av det gode for menighetene – og forhåpentligvis vil vi se flere positive resultater av de tiltakene som nå iverksettes.

Samtidig må vi erkjenne at ingen større organisatoriske endringer har funnet sted. Et samlet budskap fra høringsuttalelsene er at Bergens menigheter ikke ønsker nye strukturer. Dette er kanskje også det riktige i dagens situasjon. Vi skal ikke omorganisere uten at vi har tro på et bedre mål og en bedre kirke. Kirkevergen ønsker heller ikke organisatoriske endringer uten forankring i menighetene.

Vi må likevel stille oss spørsmålet om hvorvidt dagens aktiviteter og de mange gode tiltak er de beste med tanke på fremtiden. Dersom vi skal snu en negativ trend på dåpstill og gudstjenestedeltakelse kan vi da fortsette med å gjøre det samme som i dag? Jeg ønsker en systematisk egenevaluering både i menighetene og i egen administrasjon. Både fellesrådet og menighetsrådene har strategier og mål for sine aktiviteter. Det er viktig at vi evaluerer måloppnåelse og våre aktiviteter. Vi må ha en klar formening om hva vi gjør og hvorfor, både i det operative arbeidet og i administrasjon – dette for å være skjerpet på ressursutnyttelse og muligheter.

Virksomhetsgjennomgangen er nå avsluttet. Arbeidet med å være en synlig og relevant kirke i Bergen er et pågående prosjekt. Dette oppdraget blir ikke avsluttet.

Til slutt vil jeg på vegne av Bergen kirkelige fellesråd rette en stor takk til Bergen kommune for den finansiering og støtte vi får. Vi har en engasjert kommune som vil oss vel. Det gir oss trygghet for fremtidige satsninger for folkekirkens arbeid i Bergen.

Asbjørn Vilkenen,
kirkeverge

MENIGHET

- Vi har hatt noen flere gudstjenester i 2018, men omtrent samme antall deltagere. (Antall gudstjenester 2.581 i 2018 mot 2.499 i 2017. Deltagere 235.317 mot 235.651 i 2017). Gjennomsnittlig gudstjenestebesøk har gått ned fra 94,3 i 2017 til 91,2 i 2018
- Konfirmasjoner viser en liten nedgang, 1.740 i 2018 mot 1.762 i 2017
- Nedgangen i dåpstill fortsetter, 1.396 i 2018 mot 1.468 i 2017 og 1.821 i 2016
- Gravferder ligger omtrent på det samme

Velkommen til Loddefjord kirke på gudstjeneste!

- Vielsene viser fortsatt en svak nedgang, 276 i 2018, 292 i 2017 og 310 i 2016
- Innmeldte viser en liten nedgang, 104 i 2018, mot 115 i 2017 og 146 i 2016

TALL FRA ÅRSSTATISTIKKENE FOR 2018 FRA MENIGHETENE I BERGEN

Menighet	Gudstjenester						Dåp	2.1 Konfirmerte	2.2 Viesler	2.4 Begravelser	Ut-meldte	Inn-meldte
	2018				2017							
	3.A.1 Søndag	3.A.2 Andre	3.A.3 Totalt	3.A.3 Deltakere	Totalt	Deltakere						
Arna	65	35	100	10946	94	10 498	46	72	14	59	22	1
Bergen domkirke	225	279	504	29667	415	28 326	133	40	59	97	145	19
Birkeland	101	34	135	20364	113	16 127	114	217	26	123	67	11
Biskopshavn	52	22	74	6210	84	6 309	32	18	3	54	20	2
Bønes	51	22	73	6563	73	7 900	40	66	2	40	22	6
Eidsvåg	50	8	58	6943	66	7 668	35	86	0	57	26	2
Fana	119	13	132	16878	150	17 431	173	163	38	106	33	5
Fridalen	53	5	58	5488	55	5 269	24	22	0	20	21	3
Fyllingsdalen	54	35	89	5747	85	6 149	42	34	3	110	36	3
Laksevåg	50	4	54	4275	53	3 888	35	26	10	39	23	2
Landås	60	42	102	5575	68	6 009	23	27	3	61	25	2
Loddefjord	57	54	111	8283	120	7 659	88	85	13	74	31	3
Løvestakksiden	103	3	106	3385	126	3 917	16	11	2	45	36	6
Nygård	47	2	49	3917	50	4 826	18	36	0	38	19	2
Olsvik	57	18	75	10021	74	9 373	56	130	1	66	32	2
Salhus	57	16	73	7672	74	7 126	69	61	6	50	18	0
Sandviken	60	22	82	4582	79	4 711	24	12	11	26	21	3
Skjold	58	11	69	12052	74	12 237	60	125	5	57	32	4
Slettebakken	64	14	75	8651	90	10 813	38	56	6	69	36	4
Storetveit	54	18	72	8403	76	7 704	62	42	23	45	11	1
Sælen	51	39	90	7163	84	7 035	42	70	6	54	12	7
Søreide	55	85	140	11325	136	11 299	47	134	3	38	39	5
Ytre Arna	32	7	39	3173	40	3 089	21	34	1	26	6	2
Årstad	58	6	64	4238	61	5 501	34	17	14	27	39	3
Åsane	109	48	157	23796	159	24 787	124	156	27	164	72	6
Til sammen	1742	842	2581	235 317	2499	235 651	1396	1740	276	1545	844	104
Gjennomsnittlig gudstjeneste deltagelse				91,2		94,3						

Tall levert av Kirketorget

SOSIALE OG KULTURELLE NÆRMILJØSENTRE

Kirkene våre har en viktig funksjon som sosiale og kulturelle nærmiljøsentre og har mange ulike tilbud gjennom hele uken. Ansvarlige for planlegging og tilrettelegging av dette arbeidet er både menighetenes

lønnede ansatte, men disse aktivitetene er til en stor grad avhengig av de 3.645 frivillige medarbeiderne som legger ned en betydelig innsats i menighetene.

Tiltak/arrangement	Antall deltakere/medlemmer		Antall tiltak	
	2018	2017	2018	2017
Konserter/kulturarrangement	92.283	91.258	868	716
Barne- og ungdomskor	1.423	1.261	66	65
Voksenkor	725	860	33	35
Annet barne- og ungdomsarbeid	6.779	8.189	259	303
Tilbud unge voksne (18–30)	1.408		55	
Diakoni – innvandrere, utsatte grupper og funksjonshemmede			12 menigheter gir flere typer tilbud	14 menigheter gir flere typer tilbud
Diakoni – sosiale tiltak voksne			3.591	3.712
Menighetsdrevne barnehager	731	645	18 (i 15 menigheter)	13

FRA UNGDOMSARBEIDET I BIRKELAND

Andrea opplevde å bli sett – derfor er hun nå en av dem som ser

Etter konfirmasjonstiden ble Andrea med på lederkurs i menigheten. Hun hadde vært en av de litt mer forsiktige konfirmantene. Ikke snakket hun høyst, og hun tok heller ikke mest plass. Det var faktisk bare så vidt vi hadde hørt henne snakke. Men Andrea stilte trofast opp på alle samlinger og arrangement i ungdomsarbeidet.

På konfirmantleiren året etter var en gruppe ungdommer fra lederkurs med som ledere. Sammen med mer erfarne ungdomsledere deltok de på undervisning og i smågrupper, de ledet leker og hadde ansvar for kveldskosen. Den siste dagen på leir var alle konfirmantene samlet. Den store salen var full, og stemningen var høy. Ungdommene fra lederkurs ble bedt om å komme frem. De stilte seg opp på en lang rekke og ble takket for innsatsen. De ett år yngre konfirmantene hoiet og klappet. Så fikk lederkursdeltakerne en utfordring: De som ønsket det kunne ta ordet og fortelle en ting om lederkurs, om

hvorfor de selv var med, og om hvorfor lederkurs var noe også dette årets konfirmanter burde melde seg på.

Det ble helt stille. Ingen sa noe. Så tok Andrea mikrofonen:

– Jeg har alltid vært en ikke-person, sa hun.

– Det er som om jeg hele livet har vært usynlig, som et slags spøkelse. Da jeg kom inn i ungdomsarbeidet her i menigheten opplevde jeg å bli sett. Og jeg vil ikke gå tilbake til å være et spøkelse igjen. Derfor er jeg her.

I dag har Andrea har ansvar i ten-sing, på natt-kafé og ikke minst på konfirmantleirene hvor hun leder grupper og hjelper nye lederkursdeltakere til å finne sin plass. Hun opplevde å bli sett, derfor er hun nå blitt en som ser.

MENIGHETSARBEIDET

Fellesrådets ansvar ifølge Kirkelovens (KL) § 14 blir ivaretatt på ulike måter

«Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen. Kirkelig fellesråd foretar tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett.»

(utdrag fra KL § 14)

Fellesrådet skal legge til rette for at menighetene har økonomi, stillinger og ytre rammer til å drive sin virksomhet innenfor blant annet disse områdene:

- Gudstjenester og kirkelige handlinger
- Diakoni/omsorgsarbeid
- Kirkelig undervisning
- Kirkemusikk

Som arbeidsgiver for de fleste ansatte i menighetene i Bergen skal fellesrådet sørge for at offentlige midler forvaltes på en god måte. Lønnsutgiftene er den desidert største utgiftsposten i fellesrådets regnskap når de gjelder drift av menighetene. Forpliktelsen omfatter bl.a.

- 160 personer i faste stillinger
- 140 årsverk (hvorav 113 av disse har sin arbeidsplass i menighetene)
- Mange tilkallingsvikarer
- Ansvar for kontor og praktisk tilrettelegging for både fellesrådets ansatte og alle menighetsprestene i Bergen

Andre viktige bidragsyttere til arbeidet i menighetene, er de mange frivillige medarbeiderne. I 2018 er det registrert 3.645 frivillige. Disse yter en svært viktig innsats med sin trofaste tjeneste.

Noen menigheter lønner i tillegg egne ansatte i mindre stillinger.

Sammen med prestene utgjør alle disse et stort og sammensatt arbeidslag som i fellesskap bidrar til at menighetene i Bergen kan utføre sitt oppdrag.

Administrasjonsledere i menighetene

Alle menighetene i Bergen har en administrasjonsleder. Disse er en administrativ ressurs for menighetsrådet og ivaretar oppgaver på vegne av BKF, bl.a. har de personalansvaret for de fellesrådsansatte i menigheten.

Administrasjonslederne rapporterer til menighetsrådet i saker som faller inn under KL § 9 og til fellesrådet i saker som faller inn under KL § 14. Fellesrådet ønsker med dette å bidra til en ryddig og profesjonell administrasjon av menighetsrådet samtidig med at lederansvaret for de ansatte skal ligge lokalt.

Alle administrasjonsledere samles til månedlige møter hos fellesrådets administrasjon. Disse møtepunktene er viktige for informasjon mellom fellesrådet og menighetene. Det er også et møte der administrasjonslederne får hjelp til å holde seg faglig oppdatert.

I tillegg til dette var alle administrasjonslederne høsten 2018 samlet til et to dagers kurs med tema relatert til personalbehandling og ledelse.

Våre nyansatte administrasjonsledere meldes på kurs for nye kirkeverger og daglige ledere, i regi av KA (Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter).

Noen administrasjonsledere gjennomgår KAs lederutviklingsprogram.

Nytilsatte

Også i 2018 ble det gjennomført innføringskurs for nytilsatte. Hensikten med disse kursene er å gi en orientering om fellesrådet som organisasjon og om forholdet til menighetsråd og bispedømmeråd. Disse samlingene gir også en anledning til å treffe nye kolleger og bli kjent med hverandre som medarbeidere i et stort arbeidsfellesskap.

Høsten 2018 arrangerte fellesrådet i samarbeid med Bjørgvin bispedømme et felles innføringskurs for både prester og fellesrådsansatte.

Administrasjonsleder i Fyllingsdalen deler gjerne en glede fra året som er gått:

Kurs og kompetanseheving

BKF vil legge til rette for faglig utvikling og kompetanseheving for våre ansatte i menighetene. Dette ivaretas bl.a. ved at våre ansatte tilbys

- Fagdager i regi av BKF
- Kus i regi av BDR, bedriftshelsetjenesten, KA og andre
- Det legges til rette for samlinger de enkelte faggruppene selv tar ansvar for

Det foretas en årlig rullering av kurskalender med tilbud til ulike yrkesgrupper

BKF er glad for muligheten til å dele av vår kompetanse med andre fellesråd. Et eksempel på dette var kurset i fjor vår for alle som arbeidet innenfor trosopplæring. Bjørgvin bispedømme var arrangør og BKF sin kommunikasjonsrådgiver underviste om hvordan vi skal forholde oss til det nye personvern-direktivet når det gjelder kommunikasjon mellom kirke og menighetenes døpte medlemmer.

Kirken som kulturaktør

Det skjer mye i kirkene våre. Det er stor oppslutning om kulturtilbudene våre (mer enn 94.000 deltakere i kulturarrangement i 2018).

Et spesielt og populært tiltak i 2018 var samarbeidet mellom Hordaland teater og noen av Bergensmenighetene, der teaterforestillingen Babettes gjestebud ble vist i kirkerom.

Stor stemning på sommerfest!

Fyllingsdalen menighet arrangerte sommerfest 5. juni med mål om 200 besøkende, og de kom!

Store og små strømmet til Lynghaugparken for å spise pølser og is, satse på lykkehjul og pilkast, fiske i fiskedam og få ansiktsmaling. Hoppeslott

og hoppepute var også populære aktiviteter, og på tampen av arrangementet ble en rekke fine gevinster trukket til glede for fornøyde vinnere. Det var prima underholdning fra Fyllingsdalen barnegospel som sang og inviterte til

allsang. Mikkell rev og Klatremus fra Fyllingsdalen teater kom også på hyggelig besøk, til stor begeistring! Barna holdt pusten da Mikkell rev jaget Klatremus langt opp i tuntreet, men jublet da reven ble lurt til å sovne slik at Klatremus kunne stikke av.

Næringslivet i Fyllingsdalen har sponset arrangementet raust med alt fra pølser og fruktkurver til gavekort og leker.

Konklusjonen etter en svært vellykket fest er at dette bør bli en årlig begivenhet. Takk til alle som kom og takk til alle som bidro til en kjekk fest!

KULTURARRANGEMENT I BERGENS KIRKER I 2018

Menighet	Kirke	Musikk	Musikk kombinert med annet program ¹	Billedkunst / kunsthåndverk / design	Scenekunst	Litteratur/debatt	Film / visulet	Kulturhistorie	Ymse kulturformål/annet	Eget arrangement	Samarbeids-arrangement	Eksternt arrangement	Betalende publikum	Gratis publikum	Antall artister	Personer totalt tilstede
Arna Kyrkje-lyd	Arna	10	9	0	0	0	0	0	4	12	5	6	1165	1065	387	2617
Bergen domkirke ¹	Alle 5	172	21	1	75	1	0	1	8	166	32	81			4299	
Birkeland ²		37	0	1	1	0	0	0	1	25	3	10			348	4165
Biskopshavn ³																1352
Bønes ³																2214
Eidsvåg		17	2	0	0	0	0	0	1	3	2	12				3415
Fana	Fana og Ytre-bygda	15	4	0	1	0	0	0	0	18	4	10	1762	1797	576	4135
Fridalen		10	1	0	1	0	0	0	9	9	1	1	1192	904	401	2497
Fyllingsdalen	Fyllingsdalen	3	0	0	1	0	0	0	0	1	1	2	893	2	100	995
Laksevåg	Laksevåg															0
Landås	Landås	6	0	0	0	0	0	0	8	10	1	2	104	603	163	870
Loddefjord	Loddefjord	8	2	0	0	0	0	0	0	5	1	9	0	0	217	1007
Løvtakksiden ⁴	Solheim og St.Markus	7	24	0	0	1	0	0	0	24	3	1				859
Nygård		2								1	1					1169
Olsvik	Olsvik	9	0	1	4	0	0	0	2	15	6	2	891	1686	368	2945
Salhus		1	0	0	0	0	0	0	4	4	1		20	275	107	402
Sandviken	Sandvikskirken	28	10	0	0	0	0	0	3	21	6	15	262	2677	502	3441
Skjold	Skjold	14	2	0	0	0	0	0	1	6	3	8	972	1808	772	3552
Slettebakken	Slettebakken	7	1	1	0	7	0	1	0	15	0	1	353	2795	236	3384
Storetveit		52	4	0	1	0	0	0	0	48	2	8	1097	1211	382	2690
Sælen		8	1	0	2	0	0	0	0				413	646	99	1158
Søreide		12	3	0	0	2	0	9	3	18	3	6	590	1415	629	2634
Ytre Arna ⁵		5								2	3				50	948
Årstad		24	0	0	0	0	0	0	0	10	0	13			163	2391
Åsane		27	5	1	0	5	0	0	1	13	11	17	4109	2335	1327	7771
Sum		474	89	5	86	16	0	11	45	426	89	204	25416	41245	11126	94529
Sum alle typer arrangement										719						

¹ Enkelte arrangement i St. Jakobs er ikke kategorisert

⁴ Oppgir kun totalantall

² Skilte ikke på gratis og betalende publikum

⁵ Rapportert pr. telefon

³ Fra årsstatistikken rapportert SSB

Kulturutvalget

BKFs kulturutvalg ble i 2018 reetablert med et eget mandat fra fellesrådet. Tidligere har utvalget i hovedsak hatt ansvaret for Påskefest, men dette er nå

betydelig utvidet. Kulturutvalget har for 2019 også et eget budsjett. Kulturutvalget skal også utdele en kulturpris og stimulere til kulturaktivitet i kirkene.

DIAKONI – KIRKENS OMSORGSTJENESTE

Noen av våre menigheter har diakoner i sin stab og mange andre driver arbeid som kommer inn under dette ansvarsområdet.

BKF har stort fokus på å etablere diakonstillinger i de menighetene som ikke har slike stillinger. Kommunale bevilgninger gir oss anledning til å ansette stadig flere diakoner. Dette er viktige stillinger som gjør menighetene i stand til å møte mennesker med sine mange ulike behov. Noen av disse stillingene er opprettet med særlig fokus på å møte de utfordringene levekårsundersøkelsen i Bergen pekte på.

Kirkens diakonale ansvar uttrykkes slik i kirkens plan for diakoni:

- inkluderende fellesskap,
- nestekjærlighet,
- kamp for rettferdighet
- vern om skaperverket.

Diakonalt ungdomsarbeid (DUA) har eksistert lenge og har gjennom årene hatt fokus på ulike oppgaver. Samarbeidet med «Forandringshuset Loddefjord» er fruktbart og viktig.

En av DUA-diakonene forteller om jentetilbudet «United Sisters»

Et av høydepunktene fra 2018 er oppstart av United Sisters i Loddefjord. Dette er et av mange konsept vi drifter i Forandringshuset.

United Sisters er et nettverk av, for og med jenter, hvor man blir kjent med hverandre på tvers av alder, etnisitet, religion og sosial status. I United Sisters kan man prate om og bli utfordret på egne meninger, og

ta opp vanskelig og hverdagslig tematikk rundt blant annet ung virkelighet, identitet og samfunnsengasjement. Vær deg selv. Stå opp for andre.

United Sisters i Loddefjord arrangerer jentekvelder, jentegrupper, leirer, turer og andre eventer av, for og med jenter. Hver sommer arrangeres United Sisters Summercamp, som er for United Sisters grupper fra hele landet.

Bispevisitas

I 2018 ble det gjennomført én bispevisitas i Bergen, i Fana menighet i månedsskiftet oktober/november.

BKF leverte stoff til visitasmeldingen som beskrev de oppgavene fellesrådet har ansvar for. Administrasjonen deltok også i møter og gudstjenester under visitasen.

Samarbeid mellom Bergen kirkelige fellesråd og Bjørgvin bispedømme – mellom arbeidsgiverlinjene

Dette samarbeidet arter seg på flere måter, bl.a.

- Månedlige møter mellom prostene i Bergen og Kirkevergen og hans ledergruppe
- Møte mellom Biskopen og hans ledergruppe, prostene og Kirkevergen og hans ledergruppe en gang hvert semester
- Felles miljøutvalg for ledelse og vernetjeneste fra begge arbeidsgivere i menighetene i Bergen
- Samarbeid om enkeltsaker som angår begge arbeidsgivere
- Samarbeid om kurs og opplæring i ulike sammenhenger
- Felles innføringskurs for nytilsatte høsten 2018

Kirkebyggene i Bergen

Kirkene er signalbygg i byen

Bergen kirkelige fellesråd forvalter 34 kirkebygg, 4 av dem er fredete kirker, 16 er listeførte/verneverdige.

Vi får gjentatte bevis for at kirkene betyr mye for bergenserne, både for dem som oppsøker dem ofte, for dem som bare er innom en sjelden gang og for dem som synes de er viktige som signalbygg i byen, selv om de selv ikke bruker byggene.

Kirkene er først og fremst Gudshus, men de fungerer også som viktige kulturarenaer. I mange lokalmiljø er kirken det eneste kulturhuset og forsamlingshuset de har, og fungerer som en viktig møteplass for lokalbefolkningen.

De fleste bygg blir revet når de når en viss alder, for å bli erstattet av nye bygg med nye materialer. For kirkene er det annerledes – de skal vare i 100-år etter 100-år. Dette gir oss en del ekstra utfordringer i vedlikeholdet, ikke minst gjelder dette de mange fredede og verneverdige kirkene, der det er store begrensninger i hvilke forandringer vi kan gjøre – her skal historien bevares.

Hvert år har vi som mål å gjøre grundige tilstandsanalyser av 1/5-del av kirkene våre. Da dukker det opp stadig nye utfordringer. Ikke minst ser vi en del svært dårlige kvaliteter på kirker som er bygget for om lag 50 år siden, med dårlige valg både av byggemetoder og materialkvaliteter. Dette gir oss utfordringer som vi må prøve å rette opp i årene som kommer. Vi jobber langsiktig, og prøver å legge gode kvaliteter på det vi setter inn i dag.

I 2018 har vi også startet med å ta systematiske tilstandsanalyser av lydanlegget i en del kirker. Vi får en oversikt over den tekniske tilstanden til anlegget, inkl. teleslynger m.m., samtidig som vi får målt taletydigheten i kirkerommet. Akustikk er en utfordring i mange kirkerom, ikke minst fordi rommene skal brukes til så mange ulike ting. Den optimale akustikken når rommet skal brukes til korsang eller solosang er svært forskjellig fra den optimale akustikken når samme rom skal fylles med mennesker til kirkekafe, eller når et band skal spille rockemusikk. I de fleste tilfeller må vi inngå kompromisser, «godt nok for de fleste». Noen steder kan vi ved hjelp av akustikk-gardiner skape muligheter for å variere akustikken alt etter behov.

Den økende klimabelastningen er også noe vi må ta hensyn til i vedlikeholdet av kirkene. I tillegg til å øke kapasiteten på takrenner, nedløp, drenering m.m., må vi også tenke gjennom at en del vegger i lange perioder ikke får tørke, men må tåle sterk fuktbelastning.

Fellesrådets ansvar

Fellesrådets ansvar er å forvalte midlene vi får til drift og vedlikehold av kirkebyggene på en best mulig måte. Vi skal holde dem teknisk i stand slik at de bevares for ettertiden. Samtidig skal vi legge til rette for den daglige bruken av byggene for alle som ønsker å delta. Å fylle kirkene med innhold er menighetsrådene sitt ansvar.

Kirken i Bergen fikk tilgjengelighetsprisen for 2018.

«Bergen kirkelige fellesråd har arbeidet målrettet for å gjøre kirker tilgjengelige for alle medborgere og i tillegg jobbet aktivt for at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan ta del i det kirkelige fellesskapet».

Prisen er en anerkjennelse av alt arbeidet som gjøres med alle typer tilrettelegging rundt i kirkene og

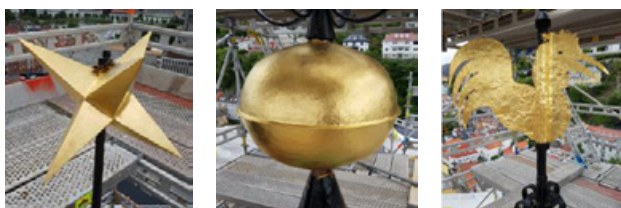
menighetene, og den gir oss inspirasjon til fortsatt å jobbe for at både byggene og aktivitetene skal være tilgjengelig for alle.

MIDDELALDERKIRKENE

I 2016 startet vi opp rehabiliteringen av Domkirken og Korskirken.

Korskirken har stått innpakket i plast mye av året – nå er kirken rehabilitert og «pakket ut» – tårnet gjenstår.

Spiret i Domkirken er belagt med gull.

Ettersom begge kirkene er fra 1100-tallet, fordrer det nøyaktig planlegging, dokumentasjon og godkjenning av alle detaljer i rehabiliteringen. Dette skjer i nært samarbeid mellom egne ingeniører og fagfolk, innleide arkitekter/ingeniører og Riksantikvaren.

Gjennom at de som jobber med rehabiliteringsprosjektene får stadig mer kunnskap og erfaring

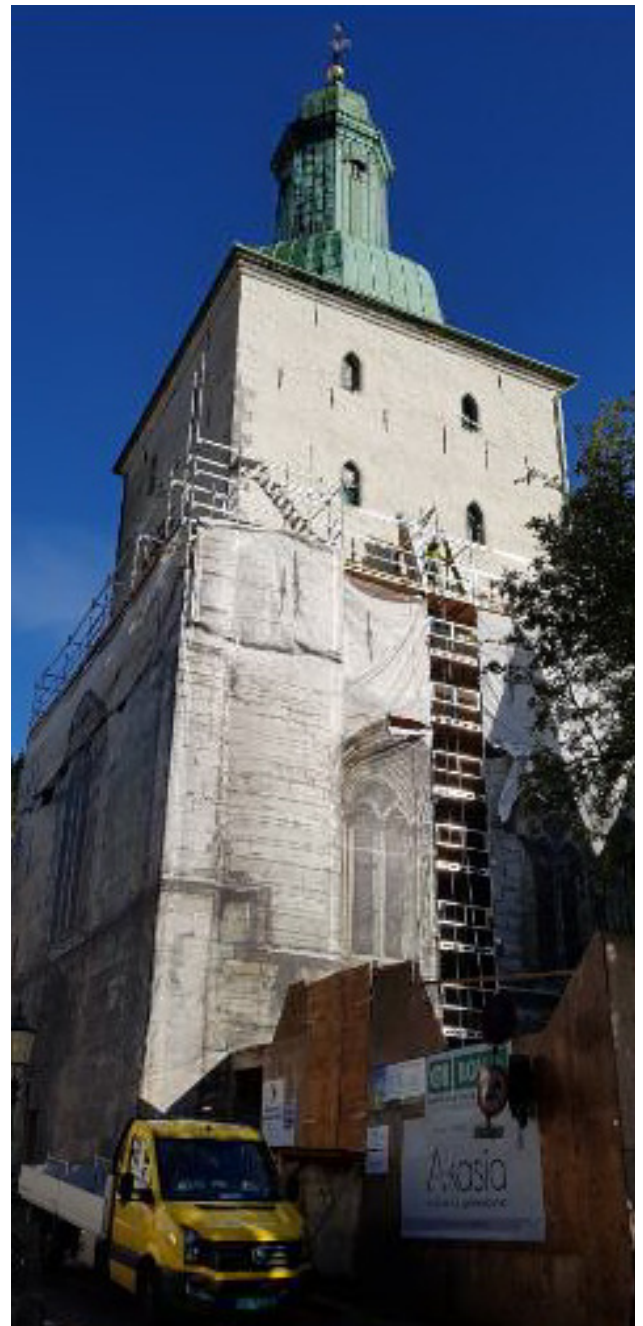
i driften av denne typen prosjekter, ser vi at vi sparer inn store kostnader i gjennomføringen av prosjektene, uten at dette går ut over kvaliteten. Våre beregninger viser at vi med stor sannsynlighet har redusert kostnaden i prosjektet med 25 % i forhold til opprinnelige budsjetter – dette utgjør 118 millioner kroner.

Den største del av rehabiliteringsprosjektene i middelalderkirkene går ut på å sette i stand ødelagte bygningsdeler, slik at kirken er bevart for mange 10-år fremover. Samtidig får vi også lov til å gjøre noen endringer innvendig i kirkene, for å tilpasse dem til dagens bruk. Ikke minst gjelder dette at vi skal gjøre kirkene tilgjengelige for alle, gjennom rullestolramper, HC-toaletter, oppgraderte teleslynger m.m. Selv om arbeidet i årene fremover hovedsakelig vil bestå av utvendig rehabilitering, har vi for lengst startet samarbeidet med brukerne om planleggingen av den innvendige rehabiliteringen.

Bergen domkirke

Gravearbeid utenfor Domkirken.

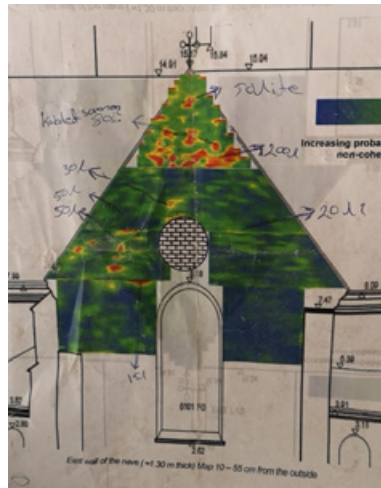
Når øverste del av tårnet var ferdig, ble deler av stillaset fjernet. Før demonteringen inviterte menigheten alle håndverkerne til kakefest på toppen av stillaset.

KORSKIRKEN

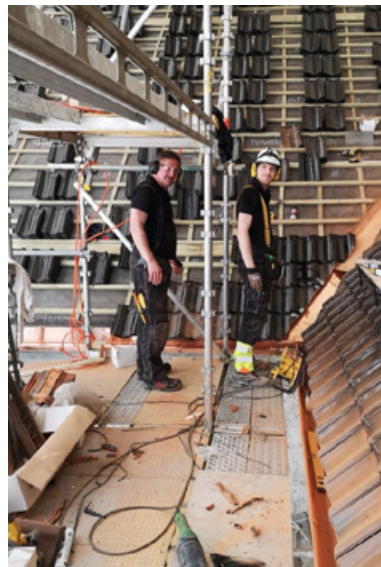
I løpet av 2018 skiftet vi taket på hele kirken. I tillegg har vi kommet langt i rehabilitering av kirkeveggene, bare tårnet gjenstår. I samarbeid med Riksantikvaren valgte vi en farge på kalken som er annerledes enn den sementgrå fargen kirken har hatt de siste 10-årene. Kirken har nå en langt lysere farge, en farge vi tror det er sannsynlig at ligner mer på fargen kirken hadde tidligere, da den var kalket. Det har vært en diskusjon både internt hos oss og hos Riksantikvaren om hvor store deler av kirkeveggene som skulle dekkes med kalk, og hvor store deler som skulle bestå av udekket kvaderstein. Vi har fått gode tilbakemeldinger på kirken slik den i dag fremstår,

i tråd med Riksantikvarens vedtak, men har samtidig fått noen reaksjoner fra fagmiljøer som synes for store deler av kirken nå er kalket.

I 2019 vil Korskirketårnet bli rehabilitert.

Alle de røde flekkene på tegningen viser hulrom i murkonstruksjonen som må fylles med kalk gjennom tynne slanger. I de største hulrommene brukes mange bøtter med kalk.

Håndverkere i arbeid med vegg og tak på Korskirken.

Mur med og uten kalk.

Fana kirke

I løpet av 2018 har vi oppgradert deler av uteområdet rundt Fana kirke. I tillegg har vi rehabilitert sakristiet i kirken, slik at det nå fungerer godt til de ulike formålene det skal tjene. Vi hadde håpet også å få oppgradert minnetavlen som henger på veggen av Fana kirke. Dette arbeidet har vi imidlertid ennå ikke fått godkjent, bl.a. av mangel på en rapport fra steinkonservator.

Sakristi i Fana kirke – før (venstre) og etter oppussing (høyre).

Utenfor kirken har vi rettet opp tilkomstveiene til kirken og skiftet ut benkene.

Finansiering

Hvert år bevilger Bergen kommune penger til rehabilitering av middelalderkirkene. Sammen med penger fra rentekompensasjonsordningen utgjør dette totalt ca. 18 mill. kroner. Optimalt sett skulle vi hatt omtrent 35 mill. kroner hvert år, og vi jobber med å få staten til å bevilge like store beløp som kommunen gjør, gjennom et statlig program for rehabilitering av middelalderkirker i stein. Når statsbudsjettet for 2019 ble vedtatt i desember 2018, ble det for første gang bevilget penger til dette programmet, riktignok bare 10 mill. kroner, men vi håper dette er starten på selve programmet, slik at vi i årene som kommer kan få like store beløp fra staten som vi får fra kommunen.

NYE KIRKEPROSJEKT

Sædalen nærkirke

I 2018 ble revidert reguleringsplan for Sædalen lagt ut for ny høring. Den nye kirken er tenkt plassert bak butikken i sentrum av Sædalen. En utfordring med denne kirketomten er at den tidvis flommes over. I vår byggeprosess må vi ta hensyn til 200-års-flommen. Vi har sammen med planetaten i kommunen jobbet med løsninger for hvordan denne utfordringen kan håndteres på en god måte. Målet nå er at reguleringsplanen skal ferdigbehandles i kommunen september 2019.

Birkeland kirke – tilbygg

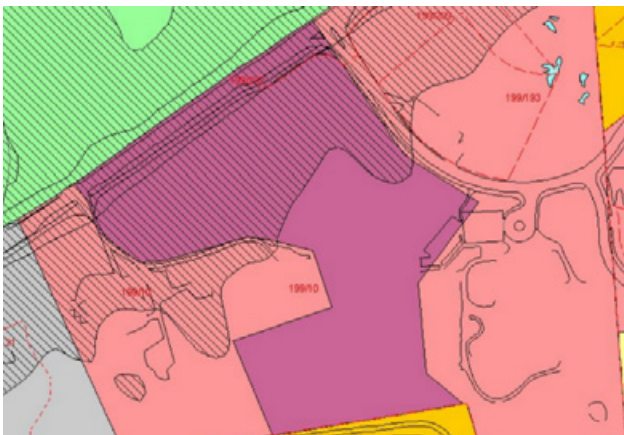
Byggesøknaden som ble sendt inn i 2018 ble avslått grunnet endringer i trafikale krav. Vi har derfor jobbet med å få tilrettelagt den kjørbare gangveien med sine avkjørsler, slik at vi kan få godkjent unntakene som er nødvendige for å kunne gå videre med byggesøknaden.

Målet nå er å ha et tilbygg klart i løpet av 2020, men mye avhenger av kommunal saksbehandling.

Haukås nærkirke

Vi ønsker å bygge en nærkirke ved siden av skolen på Haukås. I løpet av 2018 har vi fått brev fra skolen der de stiller seg positive til å få en kirke som nabo, og vi har gjort innspill til KPA2018, for å få merket av tomten som kirketomt.

Tomten ved Haukås skole som vi har foreslått satt av til kirketomt i KPA2018 (merket lilla).

Loddefjord kirke – utvidelse

Sammen med menigheten har vi sett på mulige utvidelsesmuligheter for Loddefjord kirke. Planene er også muntlig presentert for Riksantikvaren.

REHABILITERINGS- PROSJEKTER PÅ EKSISTERENDE KIRKEBYGG

Solheim kirke

I Solheim kirke erstattet vi oljefyranlegget med jordvarme. Etter dette har vi ingen kirker i Bergen som varmes opp av olje.

Solheim kirke ble også universelt tilgjengelig i 2019, med ny HC-parkering, nye HC-innganger til kirken og til kirkekontoret, løfteplattform mellom etasjene, nytt HC-toalett m.m.

Boring etter jordvarme til Solheim kirke.

I den gamle presteboligen i Solheim har vi laget nye kirkekontorer. Mellom kirkerom og kirkekontor med møterom er det nå trinnfri adkomst. Samtidig har vi oppgradert hele underetasjen med nye vinduer, nye dører, nye boder m.m.

Eidsvåg kirke

I 2017 skiftet vi tak på Eidsvåg kirke. Tidligere har vi rehabilitert to av kirkeveggene utvendig. I 2018 stod de to siste veggene for tur, med pussing, maling og skifting av ødelagte vinduer og beslag. Vi la også nytt tak på en utebod, ordnet drenering langs de mest utsatte kirkeveggene, lagde til nytt utelys ved inngangen m.m. Nå er kirken ferdig rehabilitert utvendig. Som en del av ENØK-satsingen har kirkelig fellesråd vedtatt utredning av montering av solceller på taket, men dette vil bli tatt som et eget prosjekt.

Det ble også gjort en del innvendig rehabilitering – nytt knefall på alterringen, fullføring av oppgra-

dering inngangsparti, rehabilitering stoler m.m. Innvendig rehabilitering fortsetter vinteren 2019, med maling av kirkerommets vegger.

I 2019 vil rehabilitering av kirkedørene stå for tur, sammen med ny inngang for rullestol. Innvendig vil vi få nytt styringssystem for varmen.

Bildet over fra innvendig oppussing. Bildene under viser ny kirkeløper, ny salmebokvogn og nytt kortak.

Sandvikskirken – rehabilitering

I Sandvikskirken begynte vi med å rehabilitere tårnet i 2016 (forberedelsene startet i 2015). Tårnet ble gjort ferdig tidlig på året i 2017. Deretter startet vi med utvendig rehabilitering av kirkeskipet.

I 2018 ble kirken rehabilitert innvendig, gammel maling ble fjernet, og ny maling påført. Gulvet ble slipt ned. På høsten skiftet vi taket på kirkekoret, inkludert nye takrenner, og større nedløp enn tidligere. Vi fullførte også innvendig maling av kirkerommet.

Biskopshavn, nye yttervegger

I 2017 ble klokketårnet i Biskopshavn fornyet.

I 2018 begynte vi en større fornyelse av ytterveggene i kirken. Store deler av vestveggen ble fornyet. Opprinnelig plan var å fornye bare ytterkledningen, men den opprinnelige konstruksjonen viste seg å være av svært dårlig kvalitet, så vi bygde inn forsterkninger i veggen, samtidig som vi skiftet ut alt råttent treverk.

Utvendig rehabilitering vil fortsette i 2019. Hovedtaket på kirken har også dårlig kvalitet, men foreløpig har vi ikke budsjettdekning for å skifte dette. For å sikre personer som ferdes ved kirken/på kirkegården mot eventuelle nedfall av takstein, har vi derfor satt opp sikring, slik at steinene ikke kan falle ned der folk ferdes.

TILGJENGELIGHET

Den tradisjonelle teleslyngen i Biskopshavn kirke har begrenset funksjon i deler av kirkerommet. Vi har derfor montert et FM-anlegg i tillegg, slik at de som har mottakere for dette, evt de som ønsker å bruke «smykke» kan få en høykvalitets gjengivelse av lyden som går inn i mikrofonene.

T.v.: sikring mot fallende takstein, T.h.: frontveggen i Biskopshavn kirke er forsterket og fornyet.

Åsane kirke – nytt inngangsparti

Åsane kirke har i 2018 fått nytt inngangsparti, med amfi, med oppgradering av bed, og med granittbelegning. Inngangspartiet er også tilrettelagt med ledelinjer for synshemmede. Utformingen av disse er gjort i samarbeid med Kommunalt råd for funksjonshemmede, krff. Etter pålegg fra bymiljøetaten ble det laget nye dreneringsløsninger der vi drenerer bort vannet på egen eiendom. Åsane menighetsråd betalte halvparten av utgiftene til inngangspartiet.

Uteområdet til det nye kulturhuset som er kirkens nabo, vil gå litt inn på kirkens eiendom. Torget vil ta deler av eiendommen, en ny rundkjøring andre deler. Etableringen av rundkjøring forsinkes en

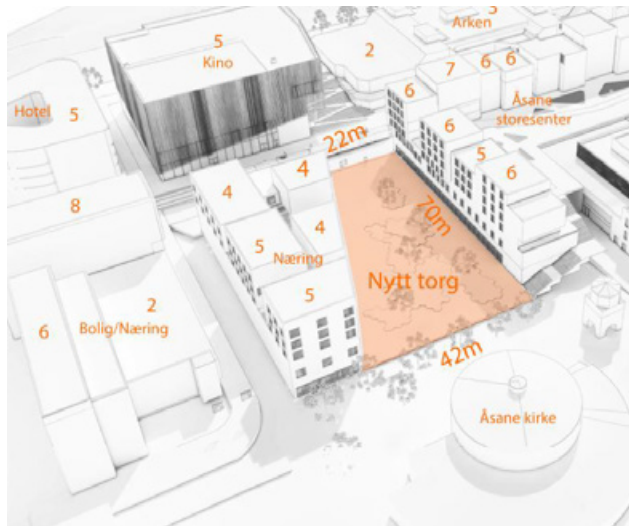
påtenkt bygging av lekeplass ved kirken. Lekeplassen må også bygges noe om, uten at vi tror det vil forringe denne.

Bygging av nytt inngangsparti til Åsane kirke.

Åsane kirke: Kartet antyder hvordan rundkjøring og torg vil «spise» av dagens kirketomt.

Illustrasjon av en mulig fremtidig utbygging av området foran Åsane kirke, med torg, bybane, boliger, kino og næringsbygg, utarbeidet av Link arkitektur. Illustrasjonen er fra reguleringsplanarbeid – det kan bli mange forandringer før planarbeidet blir vedtatt.

I forkant av Åsane kirke planlegges det total ombygging av området. Sammen med menigheten har vi startet samtalen med Thon-gruppen som står for reguleringsplanen av det nye området. Vi prøver å sikre de grønne arealene rundt kirken, samtidig som kirken skal få forbli et synlig signalbygg i området.

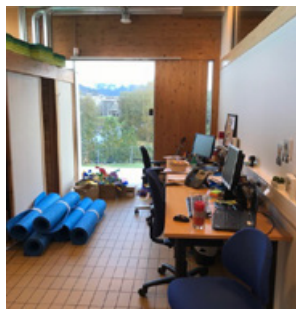
Loddefjord kirke – nytt SD-anlegg for styring av varmen

I 2018 monterte vi nytt SD-anlegg for styring av varmen i Loddefjord kirke. Systemet styres av kirkens kalender, slik at det er brukstemperatur når det foregår noe i kirken, og hviletemperatur når kirken ikke er i bruk. Det har tatt tid å få dette til å fungere optimalt, og enda er vi ikke fornøyd med alle delene av styringen.

Loddefjord menighet har også søkt om å få et frem-skutt kor i kirkerommet. Dette ble omsøkt og god-kjent i 2018 – i 2019 planlegger vi å få koret realisert.

Søreide kirke – nytt prestekontor

I Søreide kirke har vi bygget om peisestue og kontorer for å frigjøre kontor plass til den nye presten som startet der i september. Samtidig har vi bygget enkle vegger i kjelleren for å etablere lagerplass.

Storetveit kirke – opptørking av kirkevegger

I Storetveit kirke har vi store problemer med flassing av maling på innerveggene, spesielt veggene mot sør.

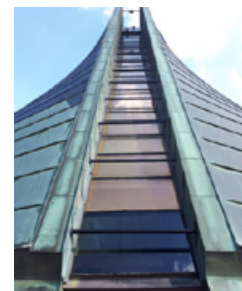

Vi har analysert årsakene og jobbet med mulige tiltak. Vi mener nå å ha funnet hvordan dette kan gjøres, og jobber med å få tillatelse fra Riksantikvaren til innvendig

tiltak. Utvendig har vi fått tillatelse til å montere ekstra nedløpsrenner. Prosjektet vil fortsette i 2019.

Slettebakken kirke – tett og varmere

Slettebakken kirke har fått ny tetting av takvinduene. For første gang på mange år slipper de nå å ha bøtter inne i kirkerommet for å fange opp vann når det regner ute. Vi har også montert nye benkevarmere i de kirkebenkene hvor esva-varmen var ødelagt.

Skjold kirke – utvendig maling

Skjold kirke har hatt et skrikende behov for maling. I 2018 ble kirken malt utvendig. Samtidig ble det gjort en del mindre reparasjoner av tak, beslag, vindusinnramming m.m.

Skjold kirke er blitt malt utvendig.

Storetveit – nytt prostekontor for Bergensdalen prosti

Prostekontoret i Storetveit er fullført, inkludert nytt møterom i menighetshusets første etasje.

Tilgjengelighet Birkeland kirke

I Birkeland kirke har det vært stort behov for tilrettelegging for flere rullestoler. Vi har nå laget en midlertidig løsning med rampe til hovedinngangen i kirken, og samtidig satt av plass til rullestoler på anvendelig plass inne i kirkerommet.

Hjemmelsoverføringer

Helt siden 1997 har Bergen kirkelige fellesråd og kommunen arbeidet for å få grunnbokshjemplene for kirkens eiendommer (kirker og gravplasser) i overensstemmelse med de faktiske forhold i henhold til loven.

I 2017 ble overordnet avtale om overføring av hjemlene blitt godkjent i Bergen bystyre og i Bergen kirkelige fellesråd. I tillegg ble de første hjemlene blitt overført til soknet i statens kartverk. Gjennom 2018 og starten av 2019 har arbeidet fortsatt. Målet er at alle hjemler skal være overført innen sommeren 2019.

Ny ENØK-strategi

Etter en høringsrunde i alle menighetsråd vedtok Bergen kirkelige fellesråd i desember en ENØK-strategi for kirkebyggene.

1. Bergen kirkelige fellesråd takker for alle som har sendt inn høringssvar angående fremtidig energiforbruk i kirkene.
2. Bergen kirkelige fellesråd ser betydningen av at vi som kirke skal være med på klima-dugnaden, blant annet gjennom å senke energiforbruket i kirkene.
3. Bergen kirkelige fellesråd vil hvert år sette av 1 million kroner (2018-kroner) til tekniske ENØK-tiltak.
4. Bergen kirkelige fellesråd ber administrasjonen om å vurdere praktisk gjennomførbarhet av å legge solceller på kirker der det kan ligge til rette for det (f.eks. Eidsvåg kirke)
5. Bergen kirkelige fellesråd ser at kirkene i Bergen er så forskjellige at det vil være vanskelig å ha samme temperatur-regime i alle kirker. Alle kirker må behandles individuelt, men en temperatur når det skjer noe i kirkerommet på 19 grader i de gamle kirkene og 20 grader i de nye kirkene skal være normen.
6. I de tilstøtende rommene som er mindre energikrevende, vil det være naturlig med en litt høyere temperatur, 20–22 grader i møterom, 20–23 grader i kontorer.
7. Ved spesielle hendelser, som eksempelvis «lys våken», må det vurderes om en bør ha en litt forhøyet temperatur.

Andre prosjekter

I tillegg til prosjektene nevnt over, er det gjort en rekke små og mellomstore prosjekter rundt i de forskjellige kirkene. Noen av dem nevnes under:

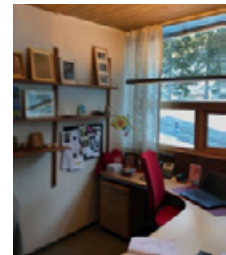

BKF ønsker å legge til rette for ansatte som kjører elbil, og har montert lader i mange av kirkekontorene.

- **Bønnes kirke:** oppgradering lydanlegg og endring av inngang underetasjen.

- **Domkirken kirkekontor:** bygging av nytt kontor
- **Fridalen kirke:** Oppgradering kontorer og fellesarealer
- **Johanneskirken:** oppgradering lydanlegg
- **Laksevåg kirke:** ny innbruddsalarm, og ny drenering
- **Landås kirke:** oppgradering av diverse kontor, og tilpasning alerring

- **Loddefjord kirke:** ny drenering
- **Mariakirken:** Nytt skap i sakristiet
- **Nygård kirke:** nye dører og ny adgangskontroll
- **Nykirken:** oppgradering ventilasjon kjelleretasjen
- **Olsvik kirke:** oppmerking parkeringsplass
- **Salhus kirke:** tilpasset rullestolrampe
- **Skjold kirke:** oppgradering SD-anlegg
- **Storetveit:** oppgradering flomlys
- **Ytrebygda kirke:** teleslynge til kirkerom og menighetssal
- **Årstad kirke:** Taket er forsterket, og kirken har fått nytt lydanlegg.
- **Åsane kirke:** prosesjonskors (betalt av menighet)

Gravplassforvaltningen

Gravplassutvalget

Utvalget har hatt 4 møter og to befaringer, og vært delaktige i arbeidet med gravferdsplanen. Det er vedtatt nytt reglement med utvidelse av utvalget for å få med representasjon fra de mindre tros- og livssynssamfunnene. Det er samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn i Bergen som foreslår den nye medlemmet og varamedlem.

Bergen kommunes gravferdsplan

Siste punkter til planen ble levert kommunen, høringsen ble besvart, og planen er vedtatt i Byrådet i juni. *Gravferdsplanen – En verdig gravferd for alle*, gjeldende fra 2018–2028 vil sikre at gravplassforvaltningens mål er i tråd med de folkevalgtes prioriteringer.

Graver

Det er etablert to navnete minnelunder i 2018. Begge er tatt i bruk.

I 2018 har vi fått 1515 nye graver. 144 urnegraver i navnet minnelund på Storetveit, 120 urnegraver i navnet minnelund og 114 kistegraver i Fyllingsdalen, 106 kistegraver i Loddefjord. I tillegg er det 767 frigitte graver i prosjekt frigjøring av areal, noe som er 60 % av de faktisk slettede gravene. I 2019 vil det bli færre nye graver da gravene på Antveit gravplass ikke blir klar før 2020/2021.

Gravplassanleggene

Innspill er gitt ved rullering av Kommuneplanens arealdel, arealer til utvidelse av Fana kirkegård er likevel ikke imøtekommet.

Nytt gravplassareal på Mjeldheim er fullfinansiert med til sammen 13,30 millioner kroner. Det er bevilget 50 millioner til utbygging av Antveit gravplass i Åsane. Det er også bevilget en økning av investeringsrammen på gravplass på fire millioner kroner i 2019, og i økonomiplanen er det foreslått en opptrapping på fire millioner pr. år i økonomiplanperioden som er fire år. Dette gir nye tider gravplassforvaltningen i Bergen kirkelige fellelråd. Nå er det mulig å bygge ut nye graver i rett tid og til å ta ansvar for bygg og eiendommer på en bedre måte. Det legger grunnlag for å kunne få plass til

utvikle ansvaret for miljøet, levere bedre tjenester for brukerne og å ta vare på de kulturelle verdiene på gravplassene i Bergen.

Det er revet skjemmende bygg på Nygård kirkegård, Loddefjord gravplass, Åsane kirkegård og store deler av rehabiliteringen på Borgstova i Arna er utført.

Det er forberedt oppstart av prosjekt for Bevaringsplan/Verneplan for gravplassene i Bergen med møte med Byantikvar og Fylkeskonservator og det er gjort undersøkelser og forberedelser for utredning av større livssynsnøytralt seremonirom og fossilfritt krematorium. Begge utredningene er tiltak i Bergen kommunes Gravferdsplan.

Prosjekter

- Navnet minnelund på Storetveit kirkegård – mars 2018
- Navnet minnelund på Fyllingsdalen gravplass – mars 2018
- Forskjønnelse av uteområdet ved seremonirommene på Møllendal
- Nytt kistefelt FY.KOO
- Nytt kistefelt med retningsbestemte graver LO.M30
- Nytt støpejernsgjerde på Assistenkirkegården

Utadrettet virksomhet – nasjonalt og lokalt

- Gravplassjefen bidro på Fagdage til Norsk forening for gravplasskultur med en presentasjon av navnete minnelunder i Bergen, med respons fra en landskapsarkitekt.
- Erfaringsoverføring og ressurs for kyrkjevevjene i Hardanger og Voss prosti – årlig møter med tros- og livssynssamfunn
- Vertskap for Norsk forening for gravplasskultur sine årlige Krematoriefagdager i desember
- Møte med direktøren for Gravferdsetaten i Oslo
- Gravplassjefen har deltatt i styringsgruppen i prosjekt i regi av KA/Kirkepartner: «Samvirke mellom saks- og arkivløsningen Public 360 og fagsystemene Ecclesia og Gravlund (Integrasjonsprosjektet)»

- Foredrag på kurs i administrasjon av gravplasser i regi av Norsk forening for gravplasskultur, 30 deltakere.
- Foredrag om utfordringer i gravplassforvaltningene til Bjørgvin kirkevergelag.
- Deltar i nettverk for de 4 største gravplassforvaltningene i Norge.

GRAVPLASS-MYNDIGHETEN

Interne aktiviteter

- Besøk fra Volksbund Deutscher Kriegsgräberfürsorge sammen med den norske krigsgravtjeneren i Kulturdepartementet. Befaring på det tyske krigsgravfeltet på Solheim gravplass.
- Internseminar med fokus på forvaltningslov og saksbehandlingskvalitet
- Leder Gravplassmyndigheten har vært deltaker i arbeidet med innføring av ny telefonløsning i januar samt i arbeidet med implementering av det nye personvernregelverket i BKF

Årlige møter og arrangementer

- 2 møter med styret i Virke Gravferd Vest, i juni og desember
- Møte med alle begravellesbyråene i februar ble arrangert i samarbeid med gravplassforvaltningene i Os og Askøy
- Åpent Hus på Møllendal i april. Vellykket arrangement med omtrent samme oppmøte som tidligere år

- Det årlige møtet med tros- og livssynssamfunn ble avholdt 6. desember. Denne gangen i samarbeid med mange fellestråd; Os og Fusa, Austevoll, nye Øygarden kommune samt fellestrådene i Nordhordland prosti

Utadrettet informasjonsvirksomhet

- Mini-seminar for prosjekteringsavdelingen i Akasia om «Gravferdsplan for Bergen»
- Fagdag om kremasjon for omkringliggende fellestråd. Avholdt 11. juni med 20 deltakere.
- Vertskap for Krematoriefagdagene i desember
- NRK Hordaland laget en større sak om prosjekt «Frigjøring av areal» og rydding av gravminner i november, med positiv vinkling som bidrar til folkeopplysning

- Gravplassmyndigheten i Bergen har nå fått plass under Bergen kommunes kontaktinformasjon i publikasjonen «Bergenseren», som distribueres til alle innbyggere. Det er en milepæl for oss, og gjør det enklere for publikum å finne oss.

Bidrag på nasjonalt nivå

- Leder for Gravplassmyndigheten har deltatt i prosjektgruppen i prosjekt i regi av KA/Kirkepartner: «Samvirke mellom saks- og arkivløsningen Public 360 og fagsystemene Ecclesia og Gravlund (Integrasjonsprosjektet)». Deltakelsen har bestått av 3 heldagsmøter i Oslo samt flere Skype-møter

Brukertilfredshet

- Det har vært gjennomført to Questbackundersøkelser (vår og høst) mot ansvarlige for gravferder, med spørsmål om hvordan de har opplevd våre tjenester. Svarprosenten er lav; 25 % våren 2018 og 24 % høsten 2018. Generelt er tilfredsheten med tjenestene som leveres i forbindelse med gravferd god. Eksempler fra undersøkelsen høsten 2018:
 - » 90 % opplever å ha fått god informasjon om hva det innebærer å ha ansvar for en gravferd

- » 80 % har opplevd den skriftlige saksbehandlingen som veldig god/god
 - » 90 % opplevde betjening som stod for gravleggingen/urnenedsettelsen som veldig bra/bra
- En tilfredshetsmåling ble utført av Kantar AS i november/desember. Denne ble sendt til et representativt utvalg registrerte respondenter i Bergen, trukket ut fra et panel. 1685 respondenter ble trukket ut, noe som resulterte i 816 svar.

Kantar oppsummerer undersøkelsen slik:

- » Et flertall (vel 6 av 10) opplever at Bergens gravplasser er godt vedlikeholdt, med gode grøntanlegg og beplantning. Mens 62 % er enig i dette i årets undersøkelse, var andelen noe lavere i 2017 (55 %)
- » 2 av 3 (66 prosent) i Bergen opplever at Bergens kommunes innbyggere som dør, gravlegges med respekt, uavhengig av religion eller livssyn. Tilsvarende andel i 2017 var på 62 prosent. Flere har i 2018 blitt helt enig i denne påstanden.
- » De aller fleste (8 av 10) har tillit til at Gravplassmyndigheten i Bergen tilrettelegger for verdige gravferder for alle som dør og gravlegges i Bergen. 78 prosent er ganske eller helt enig i dette i 2018 mot om lag det samme (75 prosent) i 2017.
- » Kun 2 av 10 (20 prosent) mener de er godt informert om Bergens gravplasser, og om hvem som har ansvar for kapell, gravplasser og kremasjon i Bergen. Resultatet er på linje med 2017 (hvor 18 prosent – er ganske eller helt enig).
- » Litt over halvparten av byens befolkning (54 prosent) har kjennskap til Gravplassmyndigheten i Bergen, mens den andre halvpart (46 prosent) ikke har kjennskap eller ikke har hørt om Gravplassmyndigheten. Andelen med kjennskap har økt med 5 prosentpoeng siden 2017 (fra 49 prosent).
- » Likevel, kun 6 av 100 (6 prosent) har ganske/svært god kjennskap til Gravplassmyndigheten i Bergen, nøyaktig det samme som i 2017.

Noen nøkkeltall fra Gravplassmyndigheten 2018:

I 2018 døde 1892 personer som var bosatt i Bergen kommune.

Behandlete gravferdsmeldinger	2 446
Nyopprettede arkivsaker	2 344
Behandlete gravminnesøknader	1 852
Unike besøkende gravplass.no	22 670
Sidevisninger gravplass.no	335 180
Antall kremasjoner Møllendal krematorium	1 842
Herav utenbys	460 (24,9 %)
Utførte begravelser	492
Herav utenbys	15 (3 %)
Utenbys tildelt ny kistegrav	8
Utførte urnenedsettelse	1301
Herav utenbys	90 (6,9 %)
Utenbys tildelt ny urnegrav	29 (herav 7 i navnet minnelund)
Antall seremonier i kapellene	664
Gravlagte urner i navnet minnelund	86
Reserverte graver i navnet minnelund	19
Gravlagt i anonym minnelund	29
Gravferder overlatt til kommunen	11
Urner utlevert til askespredning i 2018	65

Kirkevergens administrasjon

KOMMUNIKASJON

Fellesrådet vedtok våren 2018 en kommunikasjonsstrategi for fellesrådet sitt arbeid. Her er det etablert en rekke tiltak for å øke synligheten og profesjonalisere arbeidet mot publikum. 2018 var også året hvor det ble innført nye hjemmesider for fellesrådet og menighetene. Med ett unntak har alle menighetene tatt i bruk de nye sidene. De nye nettsidene har samme leverandør som kirken.no. Ca. 70 % av våre nettbesøk kommer fra mobiltelefon eller nettbrett. De nye sidene er langt bedre tilpasset dette.

Det ble gjennomført omfattende kursing i de nye nettsidene og et kurs i sosiale medier.

I høst ble det utført en omdømmemåling for kirken i Bergen. Av de som har en oppfatning har 3 av 4 en ganske godt eller svært godt inntrykk av kirken i Bergen. En utfordring er at så mange som 37 % ikke har en oppfatning.

I følge undersøkelsen som ble tatt opp i september var 12 % til gudstjeneste i løpet av den siste måneden. 52 % svarer at det er mer enn ett år siden sist de var det.

HELSE MILJØ OG SIKKERHET – HMS

Målsettingen med HMS-arbeidet er å arbeide for helsefremmende arbeidsplasser, redusere sykefraværet og skape gode og trygge arbeidsplasser for alle tilsatte.

En sentral del av HMS-arbeidet er å kartlegge og vurdere risiko. Gjennom ulike tiltak er det i 2018 blitt gjennomført kartlegging, risikovurdering og forebygging. BKF har pr. 31.12.2018 150 årsverk. Det er viktig for BKF å være en god IA-bedrift og legge til rette for at tilsatte med nedsatt funksjonsevne kan være i jobb. Det blir tilrettelagt for at langtidssykemeldte skal kunne stå delvis i arbeid.

HMS-arbeidet i BKF er i 2018 organisert i 5 verneområder: Kirkevergens administrasjon, Fana prosti, Bergen domprosti, Bergensdalen prosti og Åsane prosti. Det har vært 4 arbeidsmiljøutvalg i 2018.

IA-arbeidet

Det ble utarbeidet IA-handlingsplan og HMS-handlingsplan i samarbeid med IA-rådgiver, bedriftshelsetjenesten, vernetjenesten og arbeidsmiljøutvalget, som er viktige samarbeidspartnere i HMS-arbeidet.

Tiltak i IA-arbeidet 2018 har blant annet vært:

- IA-dag – Tema Helsefremmede arbeidsplasser v/ NAV arbeidslivssenteret
- IA-dag- Seksuell overskridende atferd/trakassering v/ Stig Berge Matthiesen
- Velferdstilskudd til hver stab før jul til et sosialt tiltak for staben.

HMS-tiltak

- HMS-runder
- Arbeidsmiljøkartlegging og arbeidsplassvurdering
- Brannvernkurs for alle ansatte
- Stabsutviklingsarbeid
- Avvikshåndtering
- Kollegaveiledning for alle nyansatte eller annen veiledning/ABV

Det ble våren 2018 gjennomført elektronisk arbeidsmiljøundersøkelse for tilsatte i BKF og Bjørgvin bispedømme i menighetene og kirkevergens administrasjon i Bergen. Undersøkelsen var en Questback-undersøkelse utarbeidet i samarbeid med begge arbeidsgiverlinjene.

Bedriftshelsetjenesten

Salutis HMS har avtale med BKF og har bl.a. levert følgende tjenester:

- Ergonomiske arbeidsplassvurderinger
- Arbeidsmiljøkartlegginger
- Individuelle oppfølginger

- Psykologtjeneste
- Rådgivning og konflikthåndtering

Sykefravær

Sykefraværet totalt for 2018 på 6,53 % og legger seg derfor omtrent på samme nivå som det har vært i flere år.

Her en samlet oversikt for statistikken siden 2014:

Årstall	Egen-melding	1–40 dg	Mer enn 40 dg	Totalt
2014	0,89	2,09	3,81	6,78
2015	1,14	1,63	3,53	6,30
2016	0,84	1,86	3,70	6,39
2017	0,75	2,09	3,74	6,58
2018	0,93	2,25	3,35	6,53

Sykefraværsprosenten i BKF har holdt seg jevnt over flere år. Vi har i 2018 registrert at vi har hatt flere ansatte som av naturlige årsaker har vært sykemeldt pga operasjon eller annen fysisk skade. Noen sykemeldinger skyldes det psykososiale arbeidsmiljøet, og disse har blitt fulgt opp systematisk.

Kompetansehevede tiltak

Kompetansehevede tiltak er gjort gjennom at ansatte får tilbud om kurs osv. enten gjennom BKF som arbeidsgiver, gjennom bispedømmekontoret eller andre samarbeidsorgan. Noen ansatte har fått tilrettelagt for videreutdanning og våren 2018 fortsatte kirkevergens ledergruppe på lederutviklingskurs i regi av Human AS. Høsten 2018 har ledergruppen og ledere i kirkevergens administrasjon vært med i lederutviklingsprogram i regi av Raadvill.

Kontakt med tillitsvalgte

Det har vært godt samarbeid med tillitsvalgte i 2018. Det har vært 6 drøftingsmøter i 2018. Saker som bl.a. har blitt drøftet er; redigering av avtale om arbeidstøy, elektronisk arbeidsmiljøundersøkelse våren 2018, omorganisering i kirkevergens administrasjon, retningslinjer for bruk av sosiale medier, redaksjonelle endringer av stillingsbeskrivelse for administrasjonsledere.

Rekruttering

Det har vært 18 offentlige utlysninger i 2018, mot 27 i 2017. Utover dette har det vært flere interne

utlysninger, interne forflytninger og utvidelse av stillinger for deltidsansatte i stedet for å gå til offentlig utlysning. I alle tilsettingsprosessene har det vært tett kontakt med menighetsråd og/eller nærmeste leder og tillitsvalgte. Det har vært åpen og grundig saksbehandling før saken har gått videre til tilsettingsvedtak hos kirkevergen. Vi erfarer at det har vært vanskelig å rekruttere kvalifiserte søkere til merkantile stillinger i kirkevergens administrasjon og administrasjonslederstillinger. Det har derfor i noen tilfeller blitt lyst ut som 2. gangs utlysning eller at søknadsfristen har blitt forlenget.

ØKONOMIAVDELINGEN

Økonomiavdelingen har ansvar for å tilrettelegge økonomiarbeidet slik at fellesråd og administrasjon har en forsvarlig og god økonomistyring, med tilgang til oppdatert og relevant styringsinformasjon som grunnlag for beslutninger og kontroll.

I tillegg skal økonomiavdelingen være en ressurs for menighetene og bistå med tilrettelegging og forenkling av rutiner og arbeidsprosesser knyttet til menighetenes regnskap og budsjett.

Sentrale arbeidsoppgaver er blant annet utarbeidelse av

- rullerende 4-års økonomiplan til Bergen kommune
- årlig budsjettsøknad til Bergen kommune
- årsbudsjett (eventuelt med revisjoner i løpet av året)
- regnskapsrapportering til fellesråd og kirkeverge
- økonomiske analyser
- økonomisk oppfølging av prosjekter på kirkebygg og gravplasser
- rutiner og arbeidsprosesser som sikrer god intern kontroll innenfor eget ansvarsområde

Økonomiavdelingen har løpende kontakt med Bergen kommune, DNK v/Björgvin Bispedømme og Akasia AS i økonomiske saker. Regnskapsfører i Akasia kirke og gravplass AS og revisor er sentrale samarbeidsparter.

I tillegg til løpende driftsoppgaver har vi i 2018 hatt særlig fokus effektivisering av arbeidsprosesser og forarbeid knyttet til bytte av regnskapssystem i 2019.

KIRKETORGET OG ARKIV

Administrasjonen ved fellesrådets kontor i Aasegården består av kirketorg, arkivansvarlige og proste-sekretær. Disse medarbeiderne tar ansvar for

- Resepsjon
- Sentralbord
- Håndtering av henvendelser om kirkelige handlinger
- Kunngjøring av gudstjenester
- Kirkebokføring
- Arkiv for BKF
- Arkiv for menighetsrådene og prostene
- Sekretærfunksjoner for prostene

IKT

Bergen kirkelige fellesråd er ansvarlig for kontorhold for alle ansatte i menighetene i Bergen. Det innebærer også ansvar for dataprogrammer og datautstyr, telefoni og nettverk. I tillegg gis det lokal brukerstøtte, opplæring og administrasjon av fagsystemer og fortløpende faglige vurderinger og tilrettelegging på IKT både overfor menighetene og egen administrasjon. I 2018 har alle menigheter fått nye skrivere på grunn av at avtalen med de gamle var gått ut. Det er brukt mye ressurser på å løse til dels store nettverksutfordringer. Noen menigheter har fått oppgradert nett i 2018. Det er en prioritert oppgave å sikre stabile nettverkløsninger i alle menigheter.

KIRKEPARTNER AS

Bergen kirkelige fellesråd utvidet i 2018 sitt eierskap i Kirkepartner. Kirkepartner AS er et IKT-selskap som leverer tjenester til sine eiere innen vilkårene for utvidet egenregi. Kirkepartner AS og Kirkepartner IKT AS ble fusjonert til ett selskap i januar 2018. For å ivareta betingelsene for utvidet egenregi var det kun kundene til Kirkepartner IKT som skulle være aksjeeiere i det fusjonerte selskapet. I forbindelse med omstruktureringen ble fellesrådene i Bergen, Trondheim og Stavanger forespurrt om å kjøpe aksjer i det fusjonerte Kirkepartner AS, samt bidra med ansvarlig lån til samme selskap, slik at dette selskapet kunne erverve alle aksjene i Kirkepartner IKT. Fellesrådet i Oslo var allerede stor aksjonær. Flere fellesråd har kommet til i løpet av 2018, de kjøper da aksjer fra fellesrådene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Bergen kirkelige fellesråd vedtok aksjekjøp i møte 15.02.18.

I forretningsideen for Kirkepartner AS står blant annet: «Kirkepartner AS er et redskap for sine eiere som internleverandør av IKT-tjenester. Selskapet skal være et kompetansemiljø som sikrer eiernes interesse innen kostnadseffektiv drift og support av IKT-løsninger, anskaffelser av og fremtidsrettet utvikling av IKT-løsninger for den norske kirke».

Styrende organer

Bergen kirkelige fellesråd

Verv	Navn fast repr.	Navn vararepr.	Menighet
Leder	Lars Kristian Stendahl Gjervik	Yngve Jørgensen	Olsvik
Nestleder	Bente Krokeide	Aina Langørgen	Landås
	Audun Magne Stølås	Hans Martin Svarstad	Arna
	Christian Nasset	Christian Haugen	Bergen domkirke
	Janne Stølsbotn	Karina Hestad Skeie	Birkeland
	Bjørn Norstrand		Biskopshavn
	Øivin Christiansen	Stein Rune Risa	Bønes
	Petter Bjerkund	Astrid Helene Olavsdotir	Eidsvåg
	Rune Kroken	Eli Beate Presthus Nilsen	Fana
	Lene H. Skårvik	Lena Beate Keilegavlen	Fridalen
	Håvard G. Frøysa	Torill Marie Krogsrud Bergsvik	Fyllingsdalen
	Heidi Iren Saure	Lin Elisabeth Krantz	Laksevåg
	Bente Krokeide	Ina Kristiansen	Loddefjord
	Ragnvald Jakobsen	Arnulf Sandvik	Løvtakksiden
	Karl Johan Hallaråker	Frode Jacobsen	Nygård
	Nils Gunnar Toppe	Nils Kristian Søfteland	Salhus
	Jorid L. Vingen Endal	Dagfinn Vik	Sandviken
	Asbjørn Valen	Marit Elisabeth Breivik	Skjold
	Øystein Øie/Thor Brekkeflat	Celine Amundsen/Annicken Huun	Slettebakken
	Per Kristian Erdal	Inger Marie Waage	Storetveit
	Tor Nordeide	Randi Wollan Neuber	Sælen
Lodve Giske	Gro Ingebrigtsen Klungland / Roald Lindås	Søreide	
Thor Kalland	Jorunn Haukås	Ytre Arna	
Signe Sandberg	Julie Ane Ødegaard Borge	Årstad	
Bjarte Flaten	Jan Haugsvær	Åsane	
Geistlig repr.	Domprost Jan Otto Myrseth / Prost Øystein Skauge	Prost Øystein Skauge / Prost Anne Mathilde Klare	
Kommunal repr.	Jarle Sørås	Harald Berge Breistein	Bergen kommune

Arbeidsutvalget

Lars Kristian Stendahl Gjervik	BKF, leder
Bente Krokeide	BKF, nestleder
Jan Otto Myrseth / Øystein Skauge	geistlig representant
Bjarte Flaten	BKF
Bente Krokeide / Asbjørn Valen	BKF
Øystein Skauge / Anne Mathilde Klare	vara for geistlig representant
Øivin Christiansen	1. vara BKF
Janne Stølsbotn	2. vara BKF

Administrasjonsutvalget

Aasmund Kvamme / Bente Krokeide	BKF, leder
Bente Krokeide / Asbjørn Valen	BKF
Bjarte Flaten	BKF
Geir Møller	repr. for Delta, Utdanningsforbundet og Kirkelig undervisningsforbund
Tor Nordeide	1. vara – BKF
Heidi Iren Saure	2. vara – BKF
Sven-Ove Rostrup	vara for Delta, Utdanningsforbundet og Kirkelig undervisningsforbund
Lena Schjørn-Koivula	vara for Fagforbundet og MFO

Kontrollutvalget

Karl Johan Hallaråker	leder
Jorid Laura Vingen Endal	
Nils Gunnar Toppe	
Christian Nasset	vara
Lene Hjortland Skårvik	vara

Kirkebyggutvalget

Audun Stølås	leder
Heidi Iren Saure	
Asbjørn Valen	
Per Kristian Erdal	
Arne Tveit	adm. – Kirkebyggsjef
Janne Stølsbotn	vara
Christian Nasset	vara
Bjørn Nordstrand	vara
Ragnvald Jakobsen	vara

Gravplassutvalget

Jarle Sørås	BKF – Bergen kommune, leder
Tanveer Ahmed	Bergen moské
Janeke Vatn	HEF
Nils Gunnar Toppe	BKF
Anne B. Jønsson	adm. – Leder Gravplassmynidgheten
Inghild Hareide Hansen	adm. – Gravplassjef
Ewa Bivand	1. vara – Den katolske kirke
Harald Berge Breistein	vara – BKF, Bergen kommune
Janne Stølsbotn	vara – BKF
Muhammad Azeem	vara – Bergen moské
Bjørn Nordstrand	vara – BKF

Kulturutvalget

Kjetil Almenning	
Reidun Oanes Andersen	
Kristin Litlere	
Cathrine Snipsøyr	
Knut Christian Jansson	
Asbjørn Vilkenen	leder

Fellesrådets økonomi 2018

INVESTERINGSREGNSKAP

(TALL I PARENTES GJELDER TILSVARENDE TALL FOR 2017)

	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Investeringer i anleggsmidler	87,2	99,7	85,1	91,5
Utlån, aksjer og andeler	1,1	1,1	-	-
Dekning av tidl.års udekket	4,0	4,0	4,0	5,4
Avsetninger	51,8	51,0	-	31,6
Årets finansieringsbehov	144,1	155,7	89,1	128,4
Finansiert slik:				
Inntekter fra salg av driftsmidler/fast eiendom	-0,1	-	-	-1,1
Refusjoner	-17,2	-18,0	-	-18,5
Tilskudd til investeringer	-101,6	-101,1	-70,3	-76,1
Sum ekstern finansiering	-118,9	-119,1	-70,3	-95,7
Overført fra driftsregnskapet	-2,8	-2,9	-	-7,1
Bruk av avsetninger	-22,4	-33,7	-18,8	-25,6
Sum finansiering	-144,1	-155,7	-89,1	-128,4
Udekket/udisponert	-	-	-	-

Det er investert totalt 87,2 (91,5) mill. kroner (inkl mva) i anleggsmidler, hvorav 62,8 (57,9) mill. kroner til kirkebygg, 24,0 (32,3) til gravplasser og 0,4 (1,3) mill. kroner til IKT (nettverk).

Investering kirkebygg har følgende fordeling:

	Mill. kroner
Middelalderkirker	36,6
Nye kirkebygg	12,7
Rehabilitering kirkebygg	13,5
Sum	62,8

Arbeidet med restaurering av Domkirken og Korskirken har pågått for fullt gjennom hele året. I Domkirken er øvre del av tårnet ferdig, mens

steinkonservering av nedre del pågår. I Korskirken er hovedtak og veggene på kirkeskipet ferdig. Investeringsutgifter utover årets bevilgning er dekket fra investeringsfond.

Når det gjelder «Nye kirkebygg» er arbeidet med nye kontorer i Solheim kirke slutført. Vi venter fortsatt på byggetillatelse for tilbygget til Birkeland kirke, og ferdigstilling av reguleringsplan i Sædalen. Midler avsatt i budsjettet til disse to prosjektene er derfor overført til investeringsfond.

Det er gjennomført en rekke større og mindre investeringsprosjekter på de øvrige kirkebyggene våre. Blant annet er Sandvikskirken ferdig rehabilitert både innvendig og utvendig. I Eidsvåg kirke er ytterveggene ferdige og taklekkasjer utbedret. I Biskopshavn er rehabilitering av ytter-

vegger og sikring av tak godt i gang og ved Åsane kirke er inngangspartiet oppgradert. Skjold kirke er malt.

På gravplassområde har investeringstakten vært lavere enn året før. I budsjettet var det lagt opp til en gradvis utbygging av Antveit gravplass innenfor eksisterende budsjetttrammer. Etter at Bergen kommune bevilget ekstra midler til prosjektet i løpet av året (25 mill. kroner) er det realistisk med full utbygging i løpet av to år. Det er derfor nødvendig med ny prosjektering før anleggsstart. Udisponerte budsjettmidler er overført til investeringsfond.

I løpet av året er inngangspartiet foran Møllendal kapell oppgradert. På Fyllingsdalen gravplass er det etablert nytt felt med kistegraver og på Loddefjord gravplass er nytt felt tilrettelagt for muslimsk gravskikk ferdigstilt. Assistentkirkegården har fått nytt støpjernsgjerde langs Kalfarveien, og arbeidet med sletting av gamle graver har pågått for fullt også i 2018. Navnet minnelund er ferdigstilt på Storetveit kirkegård og Fyllingsdalen gravplass, og i tillegg er minnesmerke nr. to kommet på plass på Åsane kirkegård. Arbeid med rehabilitering av Borgstova i Arna er godt i gang.

I 2018 har IKT-avdelingen har et særlig fokus på å oppgradere nettverksløsninger til kirkebyggene/kontorene.

Tidligere års udekket underskudd knyttet til kjøp av gravplassareal er i 2018 regulert ned med 4,0 mill. kroner.

Bergen kommune bevilget i budsjettet for 2018 totalt 70,3 mill. kroner til investering. I tillegg ble det i forbindelse med behandling av første tertial bevilget ytterligere 30,8 mill. kroner, hvorav 25 mill. kroner til Antveit gravplass og 5,8 mill. kroner til kjøp av nytt gravplassareal i Arna. Momskompensasjon utgjør 17,2 mill. kroner. Åsane menighet har bidratt med kr 350.000 til oppgradering av inngangspartiet utenfor kirken, og vi har fått kr 155.000 fra Riksantikvaren til dokumentasjon av steinhuggermerker i Domkirken og Korskirken.

I budsjettet var det forutsatt at nytt gravplassareal i Arna skulle erverves i 2018. Denne transaksjonen gjennomføres i 1. kvartal 2019, og forklarer i hovedsak budsjettavviket på postene «Investeringer i anleggsmidler» og «Bruk av avsetninger».

DRIFTSREGNSKAP

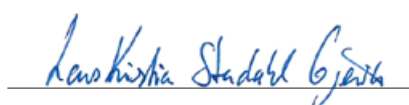
	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter	-237,6	-243,7	-214,0	-233,2
Driftsutgifter	232,7	243,2	216,5	220,8
Brutto driftsresultat	-4,9	-0,5	2,5	-12,4
Netto finansinntekter/-utgifter	-1,8	-1,3	-1,3	-1,4
Resultat før disposisjoner	-6,7	-1,8	1,2	-13,7
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)	-3,1	-	-	-
Bruk av bundet disposisjonsfond / disposisjonsfond	-2,5	-1,1	-1,2	-0,4
Avsatt til disposisjonsfond / bundne driftsfond	9,6	-	-	4,0
Overført til investeringsregnskapet	2,8	2,9	-	7,1
Sum avsetninger	6,7	1,8	-1,2	10,6
Regnskapsmessig resultat	0,0	0,0	0,0	3,1

Driftsregnskapet viser et mindreforbruk før disposisjoner på 6,7 mill. kroner. Av dette er 2,8 mill. kroner i henhold til budsjettvedtak overført til investeringsregnskapet.

BKF mottok i 2018 totalt 156,4 mill. kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune. Av andre store inntekstposter kan nevnes 22,0 mill. kroner fra Den norske kirke og diverse egne inntekter på kr 23,8 mill. kroner (blant annet festeavgifter, brukerbetaling og leieinntekter).

Pr. 31.12.18 hadde BKF ca. 160 ansatte fordelt på 143 årsverk. Av totalt driftsutgifter på 240,9 mill. kroner er 101,9 mill. benyttet til lønn og sosiale utgifter. Kjøp av varer og tjenester utgjør 100,6 mill. kroner, og er benyttet til løpende drift og vedlikehold av kirker og gravplasser, gravferdstjenester og administrasjon. 66 % av dette gjelder kjøp av tjenester fra egenregiselskapet Akasia kirke og gravplass AS.

Bergen, 15. februar 2019 / 20. februar 2019

Lars Kristian Stendahl Gjervik
leder Bergen kirkelige fellesråd

Asbjørn Vilken
kirkeverge

Årsregnskap 2018

INVESTERINGSREGNSKAP

	Note	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Investeringer i anleggsmidler	5, 6,12	69 999 174	81 669 499	85 124 000	73 243 600
Moms generell komp.ordn.inv.		17 189 882	18 000 000	0	18 250 041
Utlån, aksjer og andeler		1 062 231	1 062 231	0	0
Dekning av tidl.års udekket		4 000 000	4 000 000	4 000 000	5 400 000
Avsetninger	8	51 815 096	50 980 000	0	31 550 890
Årets finansieringsbehov		144 066 382	155 711 730	89 124 000	128 444 532

FINANSIERT SLIK:

Innt.fra salg av driftsm./fast eiend.	6	-90 500	0	0	-1 142 780
Refusjoner		-17 189 882	-18 000 000	0	-18 529 285
Tilskudd til investeringer	2	-101 626 400	-101 130 000	-70 300 000	-76 077 400
Sum ekstern finansiering		-118 906 782	-119 130 000	-70 300 000	-95 749 465
Overført fra driftsbudsjettet		-2 791 818	-2 900 000	0	-7 050 000
Bruk av avsetninger	8	-22 367 782	-33 681 730	-18 824 000	-25 645 067
Bruk av tidligere års udisponert		-25 159 600	-36 581 730	-18 824 000	-32 695 067
Sum finansiering		-144 066 382	-155 711 730	-89 124 000	-128 444 532

DRIFTSSREGNSKAP

	Note	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
INNEKTER					
Brukerbetaling, salg, avgifter og leieinntekter	1,12	-23 781 981	-23 818 000	-19 318 000	-22 751 971
Refusjoner/overføringer		-33 441 866	-40 944 343	-16 944 343	-32 479 045
Kalk. inntekt ved komm. tj.ytingsavtale		-145 420	-165 000	0	-251 700
Statlige tilskudd		-22 917 750	-22 910 000	-22 010 000	-22 416 095
Rammeoverføring/tilskudd fra egen kommune	2	-156 375 875	-155 830 364	-155 720 864	-155 133 683
Andre tilskudd, gaver, innsamlede midler		-954 341	0	0	-139 645
Sum driftsinntekter		-237 617 234	-243 667 707	-213 993 207	-233 172 140
UTGIFTER					
Lønn og sosiale utgifter	3,4	101 882 771	102 597 162	102 597 162	95 161 443
Kjøp av varer og tjenester	12,13	100 620 239	103 875 493	101 375 493	97 300 426
Refusjoner/overføringer		24 023 926	32 234 343	8 234 343	22 975 377
Kalk. utg. ved komm. tj.ytingsavtale		145 420	165 000	0	251 700
Tilskudd og gaver		6 035 514	4 295 136	4 295 136	5 114 711
Sum driftsutgifter		232 707 870	243 167 134	216 502 134	220 803 657
Brutto driftsresultat		-4 909 364	-500 573	2 508 927	-12 368 483
Renteinntekter og utbytte		-1 804 570	-1 300 000	-1 300 000	-1 350 571
Netto finansinntekter/-utgifter		-1 804 570	-1 300 000	-1 300 000	-1 350 571
Avskrivninger	5,6	22 323 386	24 000 000	0	24 182 958
Motpost avskrivninger	5,6	-22 323 386	-24 000 000	0	-24 182 958
Netto driftsresultat		-6 713 935	-1 800 573	1 208 927	-13 719 054
INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER					
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)		-3 088 005	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	8	-2 421 949	-1 099 427	-1 208 927	0
Bruk av bundne fond	8	-120 000	0	0	-413 267
Sum bruk av avsetninger		-5 629 955	-1 099 427	-1 208 927	-413 267
Avsatt til disposisjonsfond	8	8 975 736	0	0	3 994 316
Avsatt til bundne fond	8	576 335	0	0	0
Overført til investeringsregnskapet		2 791 818	2 900 000	0	7 050 000
Sum avsetninger		12 343 889	2 900 000	0	11 044 316
REGNSKAPSMESSIG OVER-/UNDERSKUDD		0	0	0	-3 088 005

BALANSE

	Note	Regnskap 2018	Regnskap 2017
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	5	920 391 141	851 957 948
Utstyr, maskiner og transportmidler	1,6,12	13 279 130	17 324 665
Utlån	7	1 044 135	0
Aksjer og andeler	7,12	67 620 753	67 602 657
Omløpsmidler			
Aksjer og andeler	7	7 000	7 000
Kortsiktige fordringer	9	14 275 218	17 193 724
Kasse, bankinnskudd		135 547 586	95 627 398
SUM EIENDELER		1 152 164 964	1 049 713 392
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Kapitalkonto	15	-1 002 335 159	-936 885 269
Udekket i investeringsregnskapet		8 000 000	12 000 000
Regnskapsmessig mindreforbruk (Udisp. overskudd)		0	-3 088 005
Disposisjonsfond	8	-24 129 034	-17 575 247
Bundne investeringsfond	8	-13 692 742	-12 405 744
Ubundne investeringsfond	8	-88 117 000	-59 956 684
Bundne driftsfond	8	-1 017 633	-561 298
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	10	-30 873 396	-31 241 145
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		-1 152 164 964	-1 049 713 392

Bergen, 15. februar 2019 / 20. februar 2019

Lars Kristian Stendahl Gjervik
leder Bergen kirkelige fellesråd

Asbjørn Vilkensten
kirkeverge

NOTER

Note 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet for Bergen kirkelige fellesråd er satt opp etter de samme prinsipper som gjelder for kommunesektoren, samt forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke og God kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Det er inngått avtale med Akasia-konsernet om leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr. BKF har vurdert avtalen opp mot NRS14/GKRS8 som regulerer leieavtaler. Disse regulerer regnskapsføring for leietaker (og ikke utleier). På denne bakgrunn har BKF valgt å behandle avtalen som en ordinær leieavtale, med inntektsføring av årlig leiebeløp i driftsregnskapet.

Note 2 TILSKUDD FRA BERGEN KOMMUNE

BKF mottar tilskudd fra Bergen kommune i tråd med Kirkeovens § 15. Tilskuddet fordeler seg som følger:

Drift:

Formål Den Norske Kirke	91 184 250
Formål Gravplass	48 081 395
Formål Kirkelig administrasjon	16 957 230
Påskefest	153 000
Sum	156 375 875

Investering:

Formål Kirker	31 693 500
Formål Vernede kirker	17 154 400
Formål Gravplass, kapell og krematorium	21 443 500
Til utbygging av Antveit gravplass	25 000 000
Til kjøp av gravplassareal	5 830 000
Sum	101 121 400

Note 3 LØNN

Lønn	76 401 697
Arbeidsgiveravgift	12 205 769
Pensjonsutgifter	12 251 768
Annen godtgjørelse	1 023 537
Sum	101 882 771

Herav ytelser til ledende personer:

Kirkevergen	1 033 665
-------------	-----------

Note 4 PENSJONSFORPLIKTELSE

Alle ansatte er tilknyttet Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) i samsvar med tariffavtale i KA tariffområde. Arbeidsgivers andel av premie er utgiftført med kr 12.251.768 inkl. AFP og reguleringspremie. Ansatte betaler 2 % av premien.

Pensjonsforpliktelser og pensjonmidler er ikke balanseført.

Akasia-konsernet dekker pensjonsforpliktelser for ansatte som har vært ansatt i «Akasia i BKF». I 2018 er kundeforholdet ivarettatt via BKF, men alle løpende kostnader er utgiftført i Akasia-konsernet sine regnskaper. Akasia-konsernet har i løpet av 2018 opprettet egen pensjonskasse, og Akasia sin del av pensjonsforpliktelsen i BKP blir flyttet over til denne pensjonskassen i 2019.

Før årsoppgjørsposteringer i pensjonskassens regnskap har BKF har pr. 31.12.18 kr 12.519.166 inntående på premiefond, mens Akasia har kr 504.000.

Estimert forpliktelse/ midler 31.12.18	BKF	Akasia
Brutto påløpt forpliktelse	197 503 278	174 457 923
Pensjonsmidler	199 615 433	180 474 455
Netto pensjonsforpliktelse	-2 112 155	-6 016 532

Medlemsstatus

Antall aktive	240	8
Antall oppsatte	471	908
Antall pensjoner	137	115

Note 5 FASTE EIENDOMMER OG ANLEGG

Avskrivningstid	År
Kirker	50
Eiendom for utleie	25
Gravplasser, kapell o.l.	50–80

	31.12.2017	Hist.verdi inkl. oppskr.	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets ned- skrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2018
Kirker	516 422 118	785 500 423	269 078 306	62 777 989			12 804 421	566 395 686
Eiendom for utleie	6 796 484	8 097 618	1 301 135				335 174	6 461 311
Gravplasser, kapell o.l.	328 739 346	379 351 802	50 612 456	24 009 485			5 214 685	347 534 145
Sum	851 957 948	1 172 949 843	320 991 897	86 787 474	0	0	18 354 280	920 391 141

Note 6 INVENTAR, UTSTYR, MASKINER OG TRANSPORTMIDLER

Avskrivningstid	År
Inventar	10–14
Data utstyr	5
Systemer/programvare	5–10
Traktorer	10
Gravemaskiner	10
Biler	10
Maskiner	10
Verktøy og lette mask.	3

	31.12.2017	Akkumulert ansk.kost	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets nedskrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2018
Inventar	3 251 124	4 061 786	810 662				297 403	2 953 722
Data utstyr	3 249 786	8 279 915	5 030 129	401 581			1 001 693	2 649 674
Systemer/programvare	2 400 154	17 193 274	14 793 120				495 259	1 904 895
Traktorer	942 120	3 236 781	2 294 661				205 552	736 567
Gravemaskiner	1 094 093	4 455 671	3 361 577		34 734		444 649	614 710
Biler	5 764 163	14 666 020	8 901 858		286 835	156 441	1 355 618	3 965 268
Maskiner	606 558	2 765 543	2 158 985				152 265	454 294
Verktøy og lette mask.	16 667	597 082	580 415				16 667	0
Sum	17 324 664	55 256 070	37 931 408	401 581	321 570	156 441	3 969 105	13 279 130

Avskrivningsbeløpet for inventar gjelder leie av Sandviken menighetshus og kontorer i Storetveit menighet. Storetveit menighet, oppgradering av kontorer, vil bli fratrukket husleie frem til år 2022. Sandviken menighetshus, leien dekket frem til 30.11.2030.

NOTER

Note 7 AKSJER OG ANDELER

Aksjer		
Selskap	Eierandel	Balansført verdi
Akasia AS	100,0 %	67 601 657
Kirkepartner AS	9,0 %	19 096
Omløpsmiddel		
Andel Bildeleringen		7 000

Bergen kirkelige fellesråd har i 2018 ytet et ansvarlig lån på kr 1.044.135 til Kirkepartner AS. Lånet er avdragsfritt i 5 år og nedbetales deretter over 2 år.

Note 8 AVSETNINGER

Spesifikasjon over fond, avsetning til og bruk av fond 2018:

Type fond	IB	Årets avsetninger	Årets bruk avsetninger	UB
Disposisjonsfond	-17 575 247	-8 975 736	2 421 949	-24 129 034
Bundne driftsfond	-561 298	-576 335	120 000	-1 017 633
Ubundne investeringsfond	-59 956 684	-45 985 096	17 824 779	-88 117 000
Bundne investeringsfond	-12 405 744	-5 830 000	4 543 003	-13 692 742
Sum	-90 498 973	-61 367 167	24 909 731	-126 956 408

Note 9 KORTSIKTIG FORDRING

Kortsiktig fordring består av følgende poster:

Momskompensasjonskrav	6 694 874
Kunder gravplassmyndigheten	2 283 415
Lønn og lønnsrefusjoner	670 321
Forskuddsbetalte kostnader	1 745 970
Kortsiktig fordring menigheter	1 402 493
Annen kortsiktig fordring	1 478 145
Sum	14 275 218

Note 10 KORTSIKTIG GJELD

Kortsiktig gjeld består av følgende poster:

Leverandørgjeld	-14 599 972
Skyldig offentlige avgifter	-6 194 702
Feriepenger	-8 494 543
Annen kortsiktig gjeld	-1 584 179
Sum	-30 873 396

Note 11 BUDSJETT

Opprinnelig budsjett ble vedtatt 20.12.2017. Budsjettet er revidert 31.10. og 12.12.

Note 12 NÆRSTÅENDE PARTER

Bergen kirkelige fellesråd forvalter eierskapet i Akasia AS på vegne av soknene i Bergen. Akasia kirke og gravplass AS er et egenregiselskap som leverer tjenester til BKF. Akasia AS eier 100 % av aksjene i Akasia kirke og gravplass AS.

Pr. 31.12.2018 er det inngått følgende avtaler mellom Bergen kirkelige fellesråd og Akasia AS med datterselskap:

Akasia AS

Avtale vedrørende rettigheter og forpliktelser knyttet til BKF's pensjonsordning så langt den gjelder ansatte i Akasia, inkl. tilleggsavtale om at Akasia AS overtar alle rettighetene og forpliktelsene knyttet til pensjonsordningen.

Avtale for leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr.

Akasia kirke og gravplass AS

Avtale om leveranse av FM-tjenester. Løpende driftsavtaler (SLA) innen:

- Renhold, service, drift og vedlikehold av bygninger
- Service, drift og vedlikehold av utomhusanlegg
- Kapelltjenester, gravferd og kremasjon
- Regnskap og lønn BKF og menighetene
- Tilsyn og drift av utleiebygg

Transaksjoner i 2018 (inkl mva)

	Faktura fra Akasia konsernet til BKF	Faktura fra BKF til Akasia-konsernet
Akasia kirke og gravplass AS *) og **)	130 475 164	135
Akasia AS ***)	23 800	5 398 852
Akasia Barnehage AS		66 011
Akasia Eiendomsforvaltning AS		6 250
Sum	130 498 964	5 471 248

*) Herav faste driftsavtaler

66 119 745

***) Herav ført i investeringsregnskapet

52 113 580

*) Herav leie datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr

4 375 000

Note 13 REVISJON

Det er i 2018 betalt kr 649.855 for revisjonstjenester. Kr 224.855 av dette gjelder bistand/rådgivning.

NOTER

Note 14 ENDRING I ARBEIDSKAPITAL

	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Omløpsmidler 31.12	149 829 804	112 828 123
Kortsiktig gjeld 31.12	-30 873 396	-31 241 145
Arbeidskapital 31.12	118 956 408	81 586 978
Arbeidskapital 01.01	81 586 978	63 612 100
Endring AK i balansen (A)	37 369 430	17 974 878
<i>Anskaffelse av midler</i>		
Inntekter driftsdel	238 314 163	234 195 001
Inntekter investering	90 500	1 142 780
Innbetalinger ved eksterne transaksjoner	118 816 282	94 606 685
Sum anskaffelse av midler (B)	357 220 945	329 944 466
<i>Anvendelse av midler</i>		
Utgifter driftsdel	231 612 829	220 551 957
Utgifter investering	87 176 455	91 417 631
Utbetalinger ved eksterne transaksjoner	1 062 231	0
Sum anvendelse av midler (C)	319 851 515	311 969 588
Endring arbeidskapital (B–C)	37 369 430	17 974 878

Note 15 KAPITALKONTO 2018

DEBET		KREDIT	
		IB, kap.kto: Overskudd i kapital	936 885 269
11 Salg av fast eiendom		10 Aktivering av fast eiendom	86 787 474
13 Avskrivning/nedskrivning fast eiendom	18 354 280	12 Oppskrevet fast eiendom	
15 Salg av aksjer og andeler		14 Kjøp av aksjer og andeler	18 096
17 Nedskrevet aksjer og andeler		16 Oppskrevet aksjer og andeler	
19 Avdrag på utlån		18 Utlån	1 044 135
21 Nedskrevet utlån		20 Oppskrevet utlån	
23 Salg biler, mask., inv., utst.	321 570	22 Kjøp av biler, maskiner, inv., utstyr	401 581
25 Avskrivning av biler, mask., inv., utst.	4 125 647	24 Oppskrevet biler, maskiner, inv., utst.	
27 Oppskrevet / overtatt ekst. lån		26 Nedskrevet / overført ekst. lån	
29 Bruk av lånemidler		28 Avdrag ekst. lån	
31 Urealisert kurstap i år		30 Tilb.ført ureal.kurstap forr. år	
33 Tilbakeført urealisert kursg. forr. år		32 Tilbakeført lån av lånefondet	
UB, kap.kto: Overskudd i kapital	1 002 335 159		
SUM DEBET	1 025 136 656	SUM KREDIT	1 025 136 556

Til Bergen Kirkelige Fellesråd

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Bergen Kirkelige Fellesråd som viser et netto driftsresultat på kr 6.713.935 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Bergen Kirkelige Fellesråd per 31. desember 2018, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av fellesrådet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Fellesrådet og daglig leder er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i fellesrådets årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Fellesrådets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Fellesrådet og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide og fastsette årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet,

men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av fellesrådets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med fellesrådet blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av fellesrådets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Bergen, 19.mars 2019
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-03-19 14:19:41Z

Penneo Dokumentnøkkel: G0NEI-EOECC-FEIHX-HFFET-X3743-G6E13

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - **<https://penneo.com/validate>**

